Flevolandnatuur
met een Plus

Nadere uitwerking voorstellen van Staatsbosbeheer voor het Programma Nieuwe Natuur van de provincie Flevoland

staatsbosbeheer

Inhoudsopgave

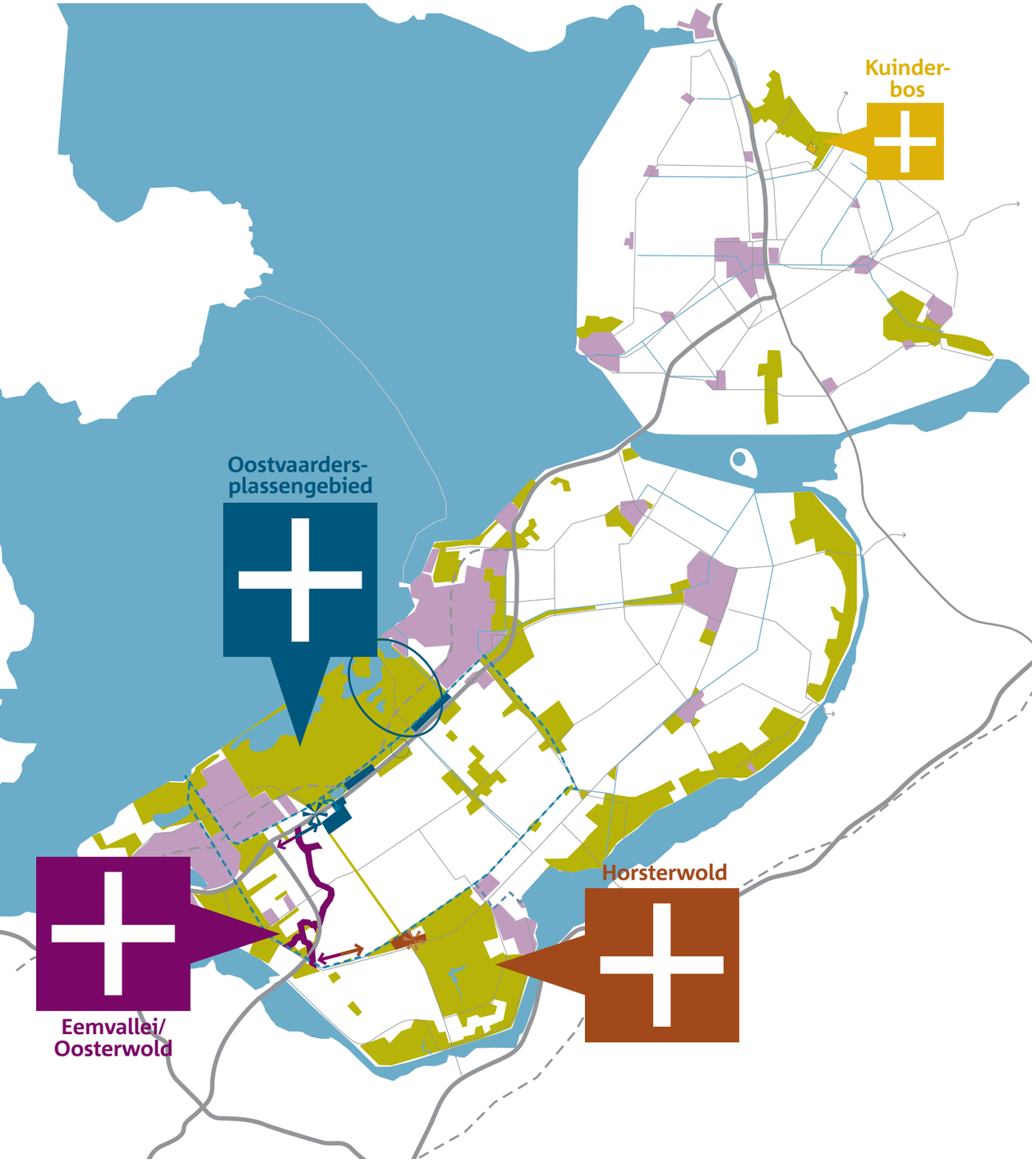

Onze ambitie en strategie ____ 4

Uitwerking projecten:

+ **De kop van het Horsterwold** [ZFL12] ____ 7
+ **De Eemvallei – Groene motor van Oosterwold** [ZFL16] ____ 21
+ **Oostvaardersplassengebied – Iedereen is welkom** [OFL16] ____ 33
+ **Kuinderbos** [NFL09] ____ 45

Overige projecten ____ 47

Samenwerking met andere initiatiefnemers ____ 50

Colofon ____ 51

Onze ambitie en strategie

Nieuwe natuur creëren we samen! Bij dit motto van het Programma Nieuwe Natuur voelen wij ons helemaal thuis: als beheerder van een deel van de natuur in Flevoland zien wij kansrijke ontwikkelmogelijkheden, die wij graag samen met andere partijen oppakken. We voelen de toenemende behoefte van inwoners en bezoekers om de natuur in Flevoland van dichtbij te kunnen ervaren. Ook zien we dat de geplande stedelijke ontwikkeling vraagt om groen voor de toekomst waar nu de basis voor gelegd kan worden.
Natuur geeft steeds meer gezicht aan Flevoland en ontwikkelt zich door de groei van recreatie en toerisme steeds meer als economische drager. Daarbij is het mooi om te constateren dat natuur en maatschappelijk-economische ontwikkelingen geen tegengestelde krachten hoeven te zijn, maar elkaar juist kunnen versterken. We zoeken voor elke situatie naar de optimale balans tussen beschermen, beleven en benutten. Dit vraagt om maatwerk per locatie.

Er zijn verrassende combinaties ontstaan van initiatieven van burgers, ondernemers en natuurbeheerders. Wij zijn enthousiast over de resultaten die nieuwe vormen van natuur opleveren en gaan hier dan ook graag mee door. In het kader van het Programma Nieuwe Natuur focussen wij ons op projecten in zuidelijk Flevoland. Hier wonen de meeste mensen, ontstaat Oosterwold en liggen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold, grote natuurgebieden die steeds meer bekendheid genieten. Bovendien sluit in onze optiek nieuwe natuur bij voorkeur aan op bestaande natuur, zodat robuuste eenheden ontstaan die ruimte bieden voor divers gebruik. In (zuidelijk) Flevoland liggen hiervoor uitstekende kansen.

Onze inzet kent vier deelprojecten.

De kop van het Horsterwold
Versterking van het Horsterwold door de aanleg van nieuwe natuur aan de noordwestzijde en ontwikkeling van een recreatief knooppunt.

Almere Eemvallei en Hoge Vaart
Ontwikkeling van het hart van de Eemvallei - het groenblauwe lint door Oosterwold, waardoor een prettige leefomgeving ontstaat voor de toekomstige bewoners van dit gebied en private initiatieven kunnen aanhaken. Daarnaast stelt Staatsbosbeheer voor om langs de Hoge Vaart ecologische en recreatieve stapstenen aan te leggen tussen het Horsterwold en de zuidzijde van het Almeerderhout. Hierdoor ontstaat een aantrekkelijke verbinding tussen Almere en het Horsterwold.

Oostvaardersplassengebied
Realisatie van nieuwe natuur in de randen van het Oostvaardersplassengebied waarbij de compensatieopgave voor kiekendief een duurzame invulling krijgt en het gebied beter beleefbaar wordt. Daarnaast wil Staatsbosbeheer het bosgebied Hollandse Hout een kwaliteitsimpuls geven door de inrichting gevarieerder te maken. Hiermee werken we aan een natuurlijke zonering in het Oostvaardersplassengebied.

Kuinderbos
Inrichting van Schansveld-zuid als nieuwe natuur, waarmee het Kuinderbos ‘compleet’ is.

In de projectvoorstellen wordt invulling gegeven aan de compensatieopgave natuur voor Flevoland. Aangezien de ruimtelijke ontwikkelingen in veel gevallen ten koste gingen van gronden die door Staatsbosbeheer beheerd werden en er hierover afspraken zijn gemaakt met onder andere de gemeente Almere, voelen wij ons in hoge mate verantwoordelijk voor een waardevolle invulling van deze compensatieopgave.

Wij streven er verder naar om via slimme natuurcombinaties verdienmodellen te ontwikkelen waarbij ook gebruikers en ondernemers in de regio mee kunnen profiteren van de opbrengsten. Bij de ontwikkeling van plannen creëren wij dan ook ruimte voor private initiatieven. Staatsbosbeheer wil de nieuwe samenwerkingsvormen benutten om naast het reguliere beheer een extra kwaliteit te kunnen bieden, bijvoorbeeld voor recreatie. De gebiedsvoorstellen zijn zo ontworpen dat reeds gedane investeringen, zoals de verwerving van landbouwgronden en investeringen in recreatieve infrastructuur, maximaal renderen.

Een deel van de hier voorgestelde ontwikkelingen zijn op de korte termijn te realiseren. Een ander deel is een kwestie van langere adem. De keuzes maken we echter voor de lange termijn. Flevoland kan over 10 jaar nog trotser zijn op een nog afwisselender landschap en verder ontwikkelde natuur. Dat zal de uitstraling van deze groene provincie ten goede komen. Ook zijn dan de economische opbrengsten uit natuur gestegen, waarbij vooral de recreatiesector een grote ontwikkeling heeft doorgemaakt. Natuur in Flevoland is robuust, toegankelijk en aantrekkelijk.

Wij presenteren u graag onze voorstellen voor nieuwe natuur met een plus.

Natuur

+

recreatie,
ondernemers,
educatie,
stadsontwikkeling.

Kortom natuur van en voor mensen, voor nu en in de toekomst.

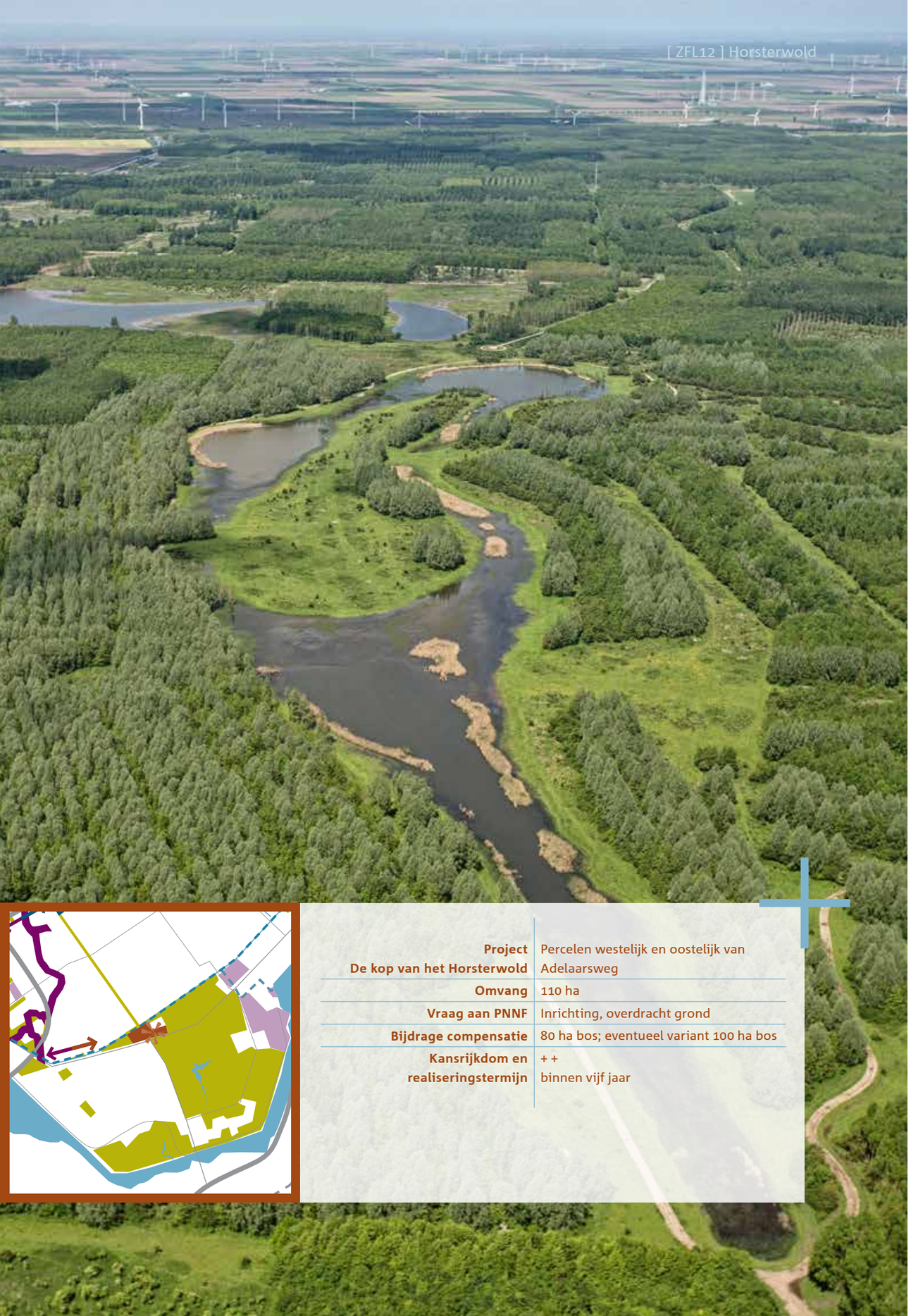

Project De kop van het Horsterwold	Percelen westelijk en oostelijk van Adelaarsweg
Omvang	110 ha
Vraag aan PNNF	Inrichting, overdracht grond
Bijdrage compensatie	80 ha bos; eventueel variant 100 ha bos
Kansrijkdom en realiseringstermijn	+ + binnen vijf jaar

De kop van het Horsterwold

Het Horsterwold vormt samen met het naastgelegen Hulkesteinse bos het grootste aaneengesloten loofbosgebied van Nederland (4800 hectare). In de afgelopen jaren is hard gewerkt om de natuurwaarden en recreatieve inrichting duurzaam en in samenhang te ontwikkelen. De toekenning van de EDEN AWARD 2013 is een impuls om deze visie voort te zetten. Daarom wil Staatsbosbeheer met partijen in de omgeving onder het motto 'versterken en verbinden' op een strategische locatie in de kop van het Horsterwold 110 hectare nieuwe natuur met recreatieve plus inrichten. Hiermee wordt ongeveer 80 hectare van de boscompensatieopgave gerealiseerd.

Projectomschrijving met voorgestelde inrichting

De projectlocatie ligt aan de noordwestzijde van het Horsterwold, tussen de Gooiseweg en de Hoge Vaart en Bosruiterweg. Het betreft landbouwpercelen die reeds voor de inrichting van nieuwe natuur zijn verworven. De totale oppervlakte bedraagt 110 hectare. De voorgestelde inrichting staat in het teken van versterken en verbinden: het versterken en uitbreiden van de robuuste natuur van het Horsterwold, het ecologisch verbinden van het Horsterwold met bestaande en toekomstige natuur in het westen en noorden en het recreatief verbinden van deze locatie met de omgeving door het in te richten als regionaal recreatief knooppunt. De ligging van het projectgebied is bij uitstek geschikt voor de realisatie van deze doelen: het ligt strategisch tussen Almere en Zeewolde, langs de Hoge Vaart, sluit aan op de zuidzijde van het initiatief Grote Trap [ZFL05] en is omgeven door het Horsterwold en het Priembos. De kop van het Horsterwold heeft hiermee alle kansen om zich te ontwikkelen tot ecologisch en recreatief knooppunt in de zone Almere-Horsterwold-Zeewolde en (bij realisering van het fietstracé de Grote Trap - ZFL05) het Oostvaardersplassengebied. Het knooppunt Horsterwold zal bovendien een meerwaarde geven aan de al aangelegde infrastructurele en recreatieve voorzieningen, zoals de fietsbrug over de Gooiseweg en het fietspad langs de Hoge Vaart.
De inrichtingsschets op de volgende pagina geeft aan om welke percelen het gaat en wat de voorgestelde inrichting is. In de onderstaande toelichting wordt onderscheid gemaakt tussen het perceel ten westen van de Adelaarsweg en het perceel ten oosten daarvan.

De kop van het Horsterwold
[ZFL12]
bos
fruitbos
struweel
open water
rietland
grasland
recreatieve route fiets/wandel
recreatieve route fiets/wandel (gewenst)
uitzicht
zoeklocatie boothelling
kano opstapplek
aanlegsteiger
parkeerplaats
picknickplek
zoeklocatie horecavoorziening
Hoge Vaart
Gooiseweg

Terreininrichting perceel ten westen van de Adelaarsweg

Dit deelgebied wordt een stevige boskern. De hoofdstructuur van het bos sluit aan bij die van de oorspronkelijke polderbossen: grote kavels in een rechthoekig patroon. Er wordt loofbos aangeplant met een ruim ingeplante hoofdstructuur van populieren, die snel massa aan het bos geven en daaronder diverse soorten bomen en struiken die in een natuurlijk loofbos op klei kunnen voorkomen. De randen van het bos worden ‘verzacht’ door brede stroken met struweel. Langs de Hoge Vaart wordt een strook ‘fruitbos’ aangelegd. De verschillende fruit- en notendragende bomen vormen in het voorjaar een blikvanger voor recreanten langs de Hoge Vaart. In het najaar kan men hier zelf oogsten. Het bos wordt ontsloten door diverse paden. De brede, west-oost georiënteerde paden sluiten vloeiend aan op bestaande lijnen in het landschap, onder andere de Bosruiterweg. De padenstructuur zal tevens aansluiten op die van het Priembos, zodat een langere wandeling mogelijk is. In het gebied staan twee windturbines die in het ontwerp blijven staan. Om de geluidshinder vanaf de Gooiseweg te beperken, wordt in de zuidrand van het bos een grondlichaam verwerkt. De grond hiervoor komt vrij bij de aanleg van de slenk in het oostelijk deelgebied.

Terreininrichting perceel ten oosten van de Adelaarsweg

In het oostelijk perceel is de verbinding met de Stille Kern in het Horsterwold richtinggevend voor de inrichting. Voor het verkeer op de Gooiseweg zal dit terrein functioneren als de ‘etalage’ van de Stille Kern: passanten krijgen zo een beeld van de natuurwaarden in de Stille Kern, die zelf niet zichtbaar is vanaf de weg. Blikvanger wordt de slenk in dezelfde vormgeving als in de Stille Kern. Rond de slenk wordt op diverse plekken struweel aangeplant. Dit terreindeel vormt een aparte eenheid en wordt (net als in de Stille Kern) begraasd, zodat rond de slenk een halfopen landschap ontstaat. Daaromheen wordt bos aangeplant met soorten die passen bij de natuurlijke standplaats op klei. Aan de westzijde van de Bosruitertocht wordt een natuurvriendelijke oever aangelegd.

Recreatieve inrichting

De recreatieve voorzieningen zijn zo gekozen dat verschillende groepen recreanten het gebied kunnen beleven via diverse activiteiten, waarbij natuurbeleving voorop staat. De locatie sluit logisch aan bij al bestaande en in de toekomst te realiseren routes, onder andere de Blauwe Diamant, wandelmogelijkheden in het Horsterwold en de fietspaden langs de Hoge Vaart en naar de Stille Kern via de recent gerealiseerde fietsbrug over de Gooiseweg. Bij realisering van het fietstracé in de Grote Trap [ZFL05] ligt hier ook het zuidelijk startpunt van de fietsroute richting het Oostvaardersplassengebied.

Het zwaartepunt van de recreatieve ontsluiting komt te liggen in het terreindeel ten westen van de Adelaarsweg, zodat het etalagegebied van de Stille Kern ook daadwerkelijk de rust en stilte van dat gebied weerspiegelt. In het etalagegebied kan worden gewandeld over de bospaden en langs de natuurvriendelijke oevers van de Bosruitertocht. Rond de slenk kan men vrij struinen. In de uiterste noordoosthoek komt aan de Bosruitertocht een kano-opstapplek. Deze locatie sluit aan bij de route van de Blauwe Diamant. Aan de Bosruiterweg komt de mogelijkheid om te parkeren in aanvulling op de kleine parkeerplaats aan de

oostzijde van de Bosruitertocht. Bij de opstapplek kan tevens een kleine ligweide en een picknickplek komen waardoor de locatie een dubbelfunctie krijgt.

In het westelijke deelgebied komen diverse voorzieningen nabij de kruising van de Adelaarsweg met de Hoge Vaart. Deze locatie is zowel voor fietsers als automobilisten goed bereikbaar via de Gooiseweg-Adelaarsweg en via het fietspad langs de Hoge Vaart (vanuit de richting Almere en Zeewolde). De geplande voorzieningen betreffen een parkeerplaats, een oplaadpunt voor elektrische fietsen en een boothelling om kleine plezierboten te water te laten. Even verderop komt een aanlegsteiger voor bootjes. Ook vissers kunnen gebruik maken van deze steiger. In het bos ten westen van de parkeerplaats worden enkele kleine recreatieweides gerealiseerd. Deze kunnen op termijn mogelijk ook functioneren voor natuurkamperen.
Binnen het projectgebied liggen twee erven. Het bedrijfsperceel Adelaarsweg 3 maakt geen onderdeel van het projectvoorstel uit. Voor het erf in het oostelijk terreindeel is nog geen keuze gemaakt ten aanzien van de toekomstige bestemming. Vooralsnog is het uitgangspunt dat dit erf een woonfunctie krijgt. Het erf in het westelijk terreindeel kan in de toekomst een rol spelen bij het verder vormgeven van het recreatief knooppunt, bijvoorbeeld met een theeschenkerij of lichte horeca.

Draagvlak, samenwerking en relaties met andere initiatieven

Draagvlak

Het inrichtingsvoorstel is afgestemd met een aantal partijen. Er is afstemming gezocht over de recreatieve invulling met diverse instanties die op regionaal niveau betrokken zijn bij recreatie, met name Toerisme Flevoland, gemeente Zeewolde, de Fietsersbond en bestuur VVV en RECRON.
Met het waterschap Zuiderzeeland is overleg gevoerd over de mogelijkheid om in de inrichting een natuurvriendelijke oever langs de Bosruitertocht op te nemen. Het waterschap staat hier positief tegenover.
Direct grenzend aan het oostelijke perceel van het projectgebied ligt een agrarisch bedrijf. De voorgenomen inrichting is met deze buren besproken en er zijn wellicht ook samenwerkingsmogelijkheden.
Met Stichting Flevolandschap, eigenaar van het Priembos, is gesproken over de recreatieve aansluiting van het nieuw aan te leggen bos en het Priembos, zodat wandelaars in de toekomst beide als één geheel kunnen bezoeken en beleven.

Samenwerking binnen het projectgebied

Voor de recreatieve vormgeving van de omgeving van de Adelaarsweg/Hoge Vaart wordt in de toekomst samenwerking gezocht met een ondernemer die zich hier kan vestigen. Het heeft de voorkeur dat deze ondernemer jaarrond gebruik maakt van de locatie, eventueel door een combinatie met andere bedrijfsactiviteiten.

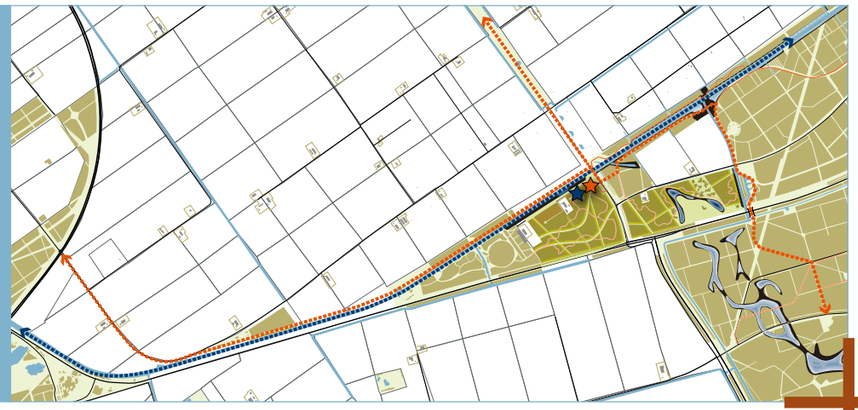

overzicht fiets- en vaarverbindingen naar de omgeving

Relatie met andere initiatieven

Eemvallei [ZFL16], Grote Trap [ZFL05], Oosterwold

Het projectgebied sluit ruimtelijk aan op verschillende andere initiatieven: aan de westzijde op Oosterwold en de Eemvallei (via de stapstenen Hoge Vaart) [ZFL16] en aan de noordzijde op het tracé van de Grote Trap [ZFL05]. Deze initiatieven versterken elkaar in zowel hun ecologische als recreatieve functies. Zo zal de realisering van de fietsroute in de Grote Trap de functie van de kop van het Horsterwold als regionaal recreatief knooppunt nog verder vergroten. De aanleg van de stapstenen langs de Hoge Vaart versterkt de ecologische en landschappelijke verbindingen tussen de groene zuidzijde van Almere en (de kop van) het Horsterwold. Tenslotte zal met de toekomstige ontwikkeling van Oosterwold het nu nog louter landbouwkundig gebruikte gebied ten oosten van de A27 een grotere verscheidenheid aan functies krijgen, waardoor meer mensen met verschillende doelen van dit gebied gebruik gaan maken. In combinatie met de verwachte groei van Almere zal hierdoor de vraag naar recreatieve voorzieningen aan de noordwestzijde van het Horsterwold verder stijgen.

Melkgeitenbedrijf Verduijn [ZFL26]

Bedrijf Verduijn is eigenaar van een perceel van zeven hectare op de Kemphaan. Zij willen graag de mogelijkheden verkennen om het betreffende perceel als nieuwe natuur te laten ontwikkelen en zelf elders een geitenhouderij met recreatieve en ecologische functie te beginnen. Zij onderzoeken momenteel een locatie nabij het te ontwikkelen recreatieve knooppunt Horsterwold. De vestiging van dit initiatief nabij het knooppunt biedt veel kansen. Deze onderneming geeft aan open te staan voor samenwerking op het gebied van recreatie. Staatsbosbeheer gaat in de vervolgfase graag in gesprek om te kijken hoe deze samenwerking uitgewerkt kan worden.

Ecologische waarde

Door de inrichting van de kop van het Horsterwold wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan diverse beleidsopgaven. Daarnaast worden de natuurwaarden van het Horsterwold zelf versterkt en draagt de inrichting bij aan ecologische verbinding met de omgeving.

Kwaliteitsimpuls en ecologische verbinding

De bestaande natuurwaarden van het Horsterwold, met name de grote oppervlakte aaneengesloten loofbos, worden door de inrichting versterkt middels de realisatie van 80 hectare loofbos met een grote diversiteit aan boomsoorten. Het bos krijgt een extra waarde doordat in de omgeving van de Hoge Vaart vruchtdragende bomen worden geplant die een belangrijke toegevoegde voedselbron voor allerlei dieren opleveren. Daarnaast wordt de diversiteit aan natuurtypen vergroot, met name door de aanleg van natte natuur (slenk en natuurvriendelijke oever) en halfopen terrein met struwelen en grazige delen.
Tenslotte draagt de inrichting bij aan de ecologische verbindingen met de omgeving. Zo zal de inrichting van natuur bijdragen aan de functionaliteit van de recent aangelegde ecologische verbindingszone via de Bosruitertocht onder de Gooiseweg. Daarnaast wordt door de inrichting een belangrijke stap gezet in de verbinding van het Horsterwold met het Almeerderhout. Deze kan verder vorm krijgen door de aanleg van de stapstenen langs de Hoge Vaart, omschreven in het project Eemvallei [ZFL16].

Boscompensatie

Op de projectlocatie wordt minimaal 80 hectare van de boscompensatieopgave gerealiseerd. Indien dit wenselijk mocht blijken, kan op deze locatie meer bos worden aangeplant: wanneer geen slenk wordt aangelegd, kan 100 hectare bos worden gerealiseerd. In het voorstel wordt echter uitgegaan van de variant met 80 hectare bos en de slenk, omdat dit zowel in ecologisch als in recreatief opzicht een meerwaarde aan het gebied geeft.

Natuurnetwerk en Omgevingsplan

Het projectgebied ligt grotendeels in het Natuurnetwerk (voorheen EHS), waardoor de inrichting van nieuwe natuur op deze locatie bijdraagt aan de realisering van het Natuurnetwerk. Door de inrichting wordt de robuuste kern van het Horsterwold uitgebreid en verbonden met het Priembos. Hiermee wordt aangesloten bij de ambities van het provinciale natuurbeleid, waarin het robuuster maken van de Flevolandse natuurgebieden en het creëren van een aaneengesloten netwerk van natuur een kernopgave is (o.a. Omgevingsplan Flevoland).

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Door de aanleg van een natuurvriendelijke oever aan de Bosruitertocht wordt tevens een bijdrage geleverd aan de KRW-opgave om 40% van de watergangen van het waterschap natuurvriendelijk in te richten.

Belevingswaarde

De kop van het Horsterwold heeft een ideale ligging als knooppunt voor recreanten die vanuit Almere naar het Horsterwold komen. De projectlocatie vormt voor hen een poort naar het Horsterwold. Enerzijds zal de kop als rustpunt kunnen fungeren voor fietsrecreanten die een tocht maken in de regio Zeewolde-Almere of in de toekomst mogelijk ook via de Grote Trap richting de Oostvaardersplassen. Anderzijds biedt het gebied veel recreatiemogelijkheden ter plaatse: een vaartocht of kanotocht, een fietstochtje door het Horsterwold, een wandeling door het nieuw aangelegde bos of een struintocht door de Stille Kern. In het najaar komt daar het zelf plukken en rapen van vruchten en noten uit het bos bij. De beleving van de schitterende en afwisselende natuur staat bij elke vorm van recreatie voorop.

Multiplier

Er is op diverse vlakken sprake van een multiplier:

Compensatieopgave

Met de inrichting van de kop van het Horsterwold wordt een belangrijk deel van de boscompensatieopgave gerealiseerd (80 of 100 hectare).

Ontwikkelingsimpuls

Door de realisering van het project krijgt het noordwestelijk deel van het Horsterwold een recreatieve impuls. De meeste recreatieve voorzieningen bevinden zich nu in het oostelijk deel van het Horsterwold, grenzend aan Zeewolde. Met de inrichting van de kop van het Horsterwold wordt voorzien in een recreatief knooppunt voor de recreant vanuit Almere. Tevens biedt de inrichting in de toekomst de mogelijkheid voor een groene ondernemer de bedrijfsvoering te verbreden middels het vormgeven van recreatieve activiteiten en voorzieningen.

Kaderrichtlijn Water

In het project is voorzien in de aanleg van een natuurvriendelijke oever aan de westzijde van de Bosruitertocht. Dit levert een bijdrage aan de opgave van het waterschap op het gebied van de natuurvriendelijke inrichting van door hen beheerde watergangen. Het waterschap kent hiervoor een fonds dat een financiële bijdrage ter beschikking stelt bij de aanleg. Dit betekent dat slechts een deel van de kosten van de aanleg voor rekening van het projectbudget zal komen.

Haalbaarheid, zekerheid, fasering

De in te richten gronden zijn al verworven voor de inrichting van nieuwe natuur. Er is tevens een uitgewerkte schets voor de inrichting en deze schets is al met de diverse belanghebbenden besproken. De uitvoering van de inrichting kan naar verwachting dan ook op vrij korte termijn worden gestart en binnen vijf jaar zijn afgerond. Wel zal rekening moeten worden gehouden met mogelijk archeologisch vooronderzoek op een deel van de percelen (zie ook hieronder bij de paragraaf ‘cultuurhistorie en archeologie’). Voor de aanleg van de slenk is mogelijk een ontgrondingsvergunning aan de orde.
De gemeente Zeewolde heeft aangegeven dat zij in beginsel positief tegenover de ontwikkeling van de locatie staat. Er heeft tevens afstemming plaatsgevonden met het waterschap betreffende de mogelijkheid om langs de Bosruitertocht een natuurvriendelijke oever aan te leggen.
De geprojecteerde recreatieve voorzieningen zijn niet kostenintensief en kunnen onafhankelijk van elkaar gerealiseerd worden, zodat fasering in de aanleg goed mogelijk is.
Voor de vormgeving van de recreatieve voorzieningen en de realisering van een horecavoorziening wordt samenwerking gezocht met een ondernemer die naast deze activiteiten een basisinkomen verwerft uit een niet-seizoensgebonden onderneming.

Cultuurhistorie en archeologie

Het plangebied valt onder de beleidscategorie “archeologisch waardevol gebied 4” op de archeologische waarden- en verwachtingenkaart van de gemeente Zeewolde. Het betreft zones met naar verwachting een gemiddelde dichtheid aan archeologische waarden en zones waar naar verwachting de archeologisch relevante bodemlaag is aangetast. De beleidsdoelstelling voor deze categorie is dat in het geval van grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen archeologisch vooronderzoek wordt uitgevoerd om vast te stellen of er sprake is van behoudenswaardige archeologische waarden.
Er kan vrijstelling worden verleend indien de oppervlakte van het plangebied maximaal 1,5 hectare bedraagt en de diepte van de bodemingreep binnen de vrijstellingsdiepte valt. De ingrepen die worden voorgesteld overstijgen echter de vrijstellingscriteria. Archeologisch vooronderzoek zal daardoor nodig zijn voor de aanleg van de slenk, de kano-opstapplaats en de natuurvriendelijke oever bij de Bosruitertocht. Uitgezocht moet worden of de insteekhaven bij de Hoge Vaart ook archeologisch onderzocht moet worden. Deze lijkt te vallen onder archeologievrij gebied.

Financiën en beheer

Inrichtingsfase

De in te richten gronden zijn al verworven voor de inrichting van nieuwe natuur. Er hoeft dus geen grondaankoop meer plaats te vinden.
De belangrijkste posten van de inrichting zijn:

+ Aanplant van 80 hectare bos in verschillende mengingen van loofboomsoorten (kosten van aankoop plantgoed, eventueel voorbereiden bodem, aanplanten);
+ Vergraving van een deel van het oostelijke perceel ('etalagegebied Stille Kern' oppervlakte circa 20 hectare) ten behoeve van de aanleg van een slenk met variabele diepte;
+ Aanleg rasters/roosters rondom het slenkgebied in het oostelijk terreindeel;
+ Aanleg van een natuurvriendelijke oever aan de westzijde van de Bosruitertocht;
+ Aanleg van kano-opstapplek aan de Bosruitertocht;
+ Aanleg van parkeergelegenheid bij de kano-opstapplek en bij de kruising Adelaarsweg/Hoge Vaart;
+ Aanleg van een aanlegsteiger en een boothelling langs de Hoge Vaart in het westelijke perceel van het projectgebied;
+ Aanleg van wandelpaden en het doortrekken van het fietspad aan de zuidzijde van de Hoge Vaart tussen de Adelaarsweg en het al bestaande fietspad ter hoogte van de Bosruitertocht.

De kosten van inrichting zijn geraamd op 2.350.000,- euro. De begroting is tot stand gekomen middels een berekening door Dienst Landelijk Gebied op basis van het gemaakte schetsontwerp en de informatie zoals die op dit moment bekend is. Het definitieve ontwerp kan leiden tot wijzigingen in de begroting. Het is mogelijk de aanleg te faseren.

Beheer

Na verwerving en inrichting zal Staatsbosbeheer eigenaar en beheerder zijn. Het onderhoud van de natuurvriendelijke oevers ligt bij het waterschap.
Mogelijke financieringsbronnen voor het beheer na inrichting zijn met name SNL. Daarnaast zal gezocht worden naar andere financieringsbronnen. De samenwerking met ondernemers kan mogelijkheden bieden. Er wordt vanuit gegaan dat bij inrichting als nieuwe natuur ook het gedeelte van het westelijk perceel, dat op dit moment niet in het Natuurnetwerk ligt, hierin wordt opgenomen, aangezien het een locatie voor boscompensatie betreft.

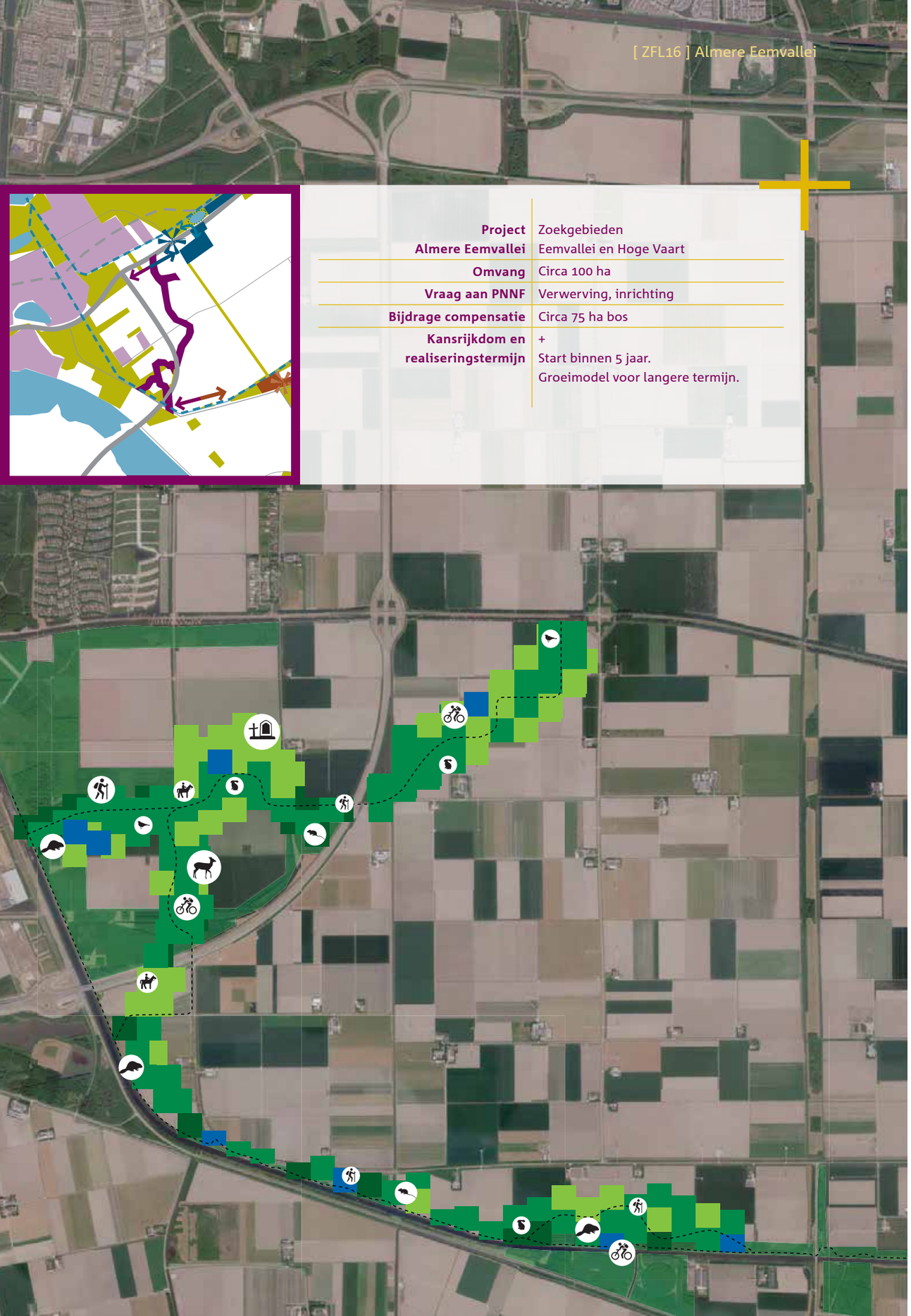

Project Almere Eemvallei	Zoekgebieden Eemvallei en Hoge Vaart
Omvang	Circa 100 ha
Vraag aan PNNF	Verwerving, inrichting
Bijdrage compensatie	Circa 75 ha bos
Kansrijkdom en realiseringstermijn	+ Start binnen 5 jaar. Groeimodel voor langere termijn.

De Eemvallei
Groene motor van Oosterwold

Staatsbosbeheer zet zich samen met de gemeente Almere, Stichting Flevolandschap en andere partijen in voor de ontwikkeling van de Eemvallei. Door de aanleg van dit groenblauwe lint door Oosterwold ontstaat een prettige leefomgeving voor de toekomstige bewoners van dit gebied en wordt het groene netwerk van zuidelijk Flevoland versterkt. Vanuit het Programma Nieuwe Natuur wil Staatsbosbeheer een start maken met het hart van de Eemvallei. Aan deze basisstructuur kunnen andere initiatieven aanhaken. Het project Eemvallei is een belangrijke schakel in de totale ambitie voor zuidelijk Flevoland. Daarnaast wil Staatsbosbeheer langs de Hoge Vaart groene stapstenen aanleggen die de ecologische en recreatieve verbinding met het Horsterwold vormgeven.

Context

Het projectgebied ligt binnen de contouren van Oosterwold, het roodgroene ontwikkelingsgebied aan de oostzijde van Almere. Oosterwold zal niet van vandaag op morgen ontstaan. Er is bewust gekozen voor een concept waarin het landschap langzaam vorm krijgt en waarbij de verschillende functies niet op voorhand worden gekoppeld aan een vaste locatie, maar als een organisch geheel kunnen groeien en elkaar versterken. Staatsbosbeheer heeft met de gemeente Almere afgesproken om samen te werken aan de ontwikkeling van het Groenblauw Raamwerk van Almere waar alle groengebieden van Almere onderdeel van uitmaken. Voor het Programma Nieuwe Natuur is ervoor gekozen om te starten met de basis van de landschapsstructuur in Oosterwold: de Eemvallei. Deze naam verwijst naar de rivier de Eem, die hier in het verleden zijn loop had. Met dit tracé als uitgangspunt ontstaat een groenblauw lint in het landschap dat van de zuidrand van Almere (het Almeerderhout) dwars door Oosterwold richting het Oostvaardersplassengebied slingert. Het voorstel van Staatsbosbeheer richt zich op het deel van de Eemvallei ten zuiden van de Vogelweg. Dit zuidelijk deel van de Eemvallei sluit in de toekomst aan bij het Noorderwold waar Stichting Flevolandschap de ontwikkeling van de Eemvallei oppakt. Deze projectvoorstellen zijn op elkaar afgestemd.

Projectomschrijving

Staatsbosbeheer wil met het projectvoorstel een start maken met de ontwikkeling van de kern van de Eemvallei en de verbinding langs de Hoge Vaart. Hierdoor krijgt het landschap structuur en ontstaat een aantrekkelijk vestigingsklimaat waar andere initiatiefnemers in Oosterwold op aan kunnen haken. Alle kavels in

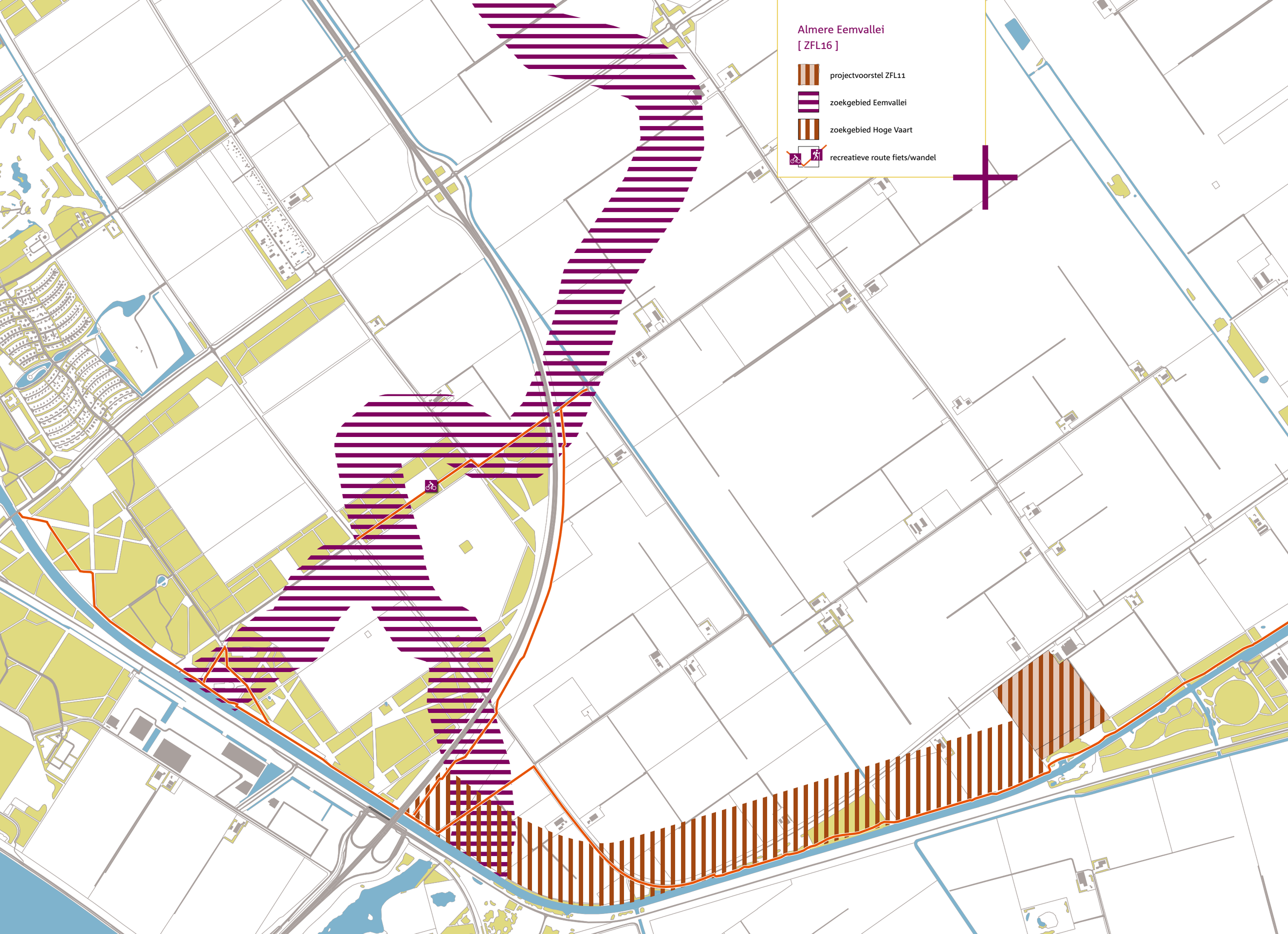
Almere Eemvallei
[ZFL16]
projectvoorstel ZFL11
zoekgebied Eemvallei
zoekgebied Hoge Vaart
recreatieve route fiets/wandel

Oosterwold kennen naast een groene ook een rode ontwikkelopgave, waardoor de aanleg van groen de rode ontwikkeling in het gebied zal stimuleren. De rode ontwikkelruimte kan vervolgens bijdragen aan instandhouding en uitbreiding van het groen. Tevens krijgt hiermee een deel van de boscompensatieopgave een plek dichtbij de stad.

In het projectvoorstel kunnen twee deelprojecten onderscheiden worden die een nauwe samenhang hebben: Eemvallei en Hoge Vaart.
De Eemvallei zoals deze is opgenomen in de structuurvisie Oosterwold is geïnspireerd op de rivier de Eem die vroeger ongeveer op deze locatie zijn loop had. De nieuw te ontwikkelen landschapsstructuur verwijst hiernaar en kenmerkt zich door een langgerekt tracé met waterpartijen. Op de oevers zal op de meeste locaties bos worden aangeplant met geleidelijke overgangen van water via riet, ruigte of kruiden naar de bosrand. Op sommige delen wordt geen bos aangelegd, maar blijft het gebied open met ruimte voor andere gebruiksvormen zoals bijvoorbeeld stadslandbouw en recreatieondernemers. Uiteraard zal ook een recreatieve dooradering van het gebied ontwikkeld worden.
Aansluitend aan de Eemvallei kunnen andere initiatiefnemers het landschap versterken. Hierbij valt te denken aan landgoederen, een voedselbos of een natuurbegraafplaats. In het hart van de Eemvallei lijkt de samenwerking met de initiatiefnemers van het Voedselbos [ZFL25] en de Speelwildernis [ZFL21] kansrijk. De mogelijkheden hiervoor zullen verder onderzocht worden. Zie de uitwerking van het thema Samenwerking.
Het deelproject Hoge Vaart betreft de realisering van ecologische en recreatieve stapstenen langs de Hoge Vaart. Ook hier wordt ingezet op samenwerking met andere initiatieven.

Op bijgaande schets is aangegeven waar nieuwe natuur gerealiseerd zou kunnen worden. Let wel: deze locaties zijn zoekgebieden die vanuit de structuurvisie Oosterwold kansrijk lijken. Staatsbosbeheer stelt voor 100 hectare van de gronden in het voormalig Oostvaarderwold in te zetten voor dit deel van de toekomstige Eemvallei. Voor de realisatie van de Eemvallei wordt ingezet op landschapskavels. Voor de realisatie van de stapstenen Hoge Vaart kunnen ook de standaardkavels ingezet worden, die zo groen mogelijk worden ingevuld. Voor de stapstenen is dit een goede optie, aangezien de prioriteit voor natuur (ecologisch functionele stapsteen) vooral in de zone langs de Hoge Vaart ligt, zodat de rest van de betreffende kavels goed een andere functie kan hebben. Voor de invulling van de landbouwcomponent van deze kavels heeft een natuurvriendelijke bedrijfsvorm de voorkeur.
Daarnaast bieden de initiatieven Melkgeitenbedrijf [ZFL26] en Schollevaarweg [ZFL11] zicht op respectievelijk 7 en 25 hectare nieuwe natuur. Door (samenwerking met) andere initiatieven kan een groter en robuuster gebied ontstaan. De mogelijkheden hiervoor zullen in de komende tijd onderzocht worden. Op de langere termijn zal de Eemvallei verder groeien door inbreng van middelen die gegenereerd worden door bijvoorbeeld rode ontwikkelingen.
De boscompensatieopgave die hier een plek kan krijgen, bedraagt ongeveer 75 hectare, afhankelijk van de uiteindelijk te realiseren hectares en de inrichting.

Draagvlak, samenwerking en relaties met andere initiatieven

Het projectvoorstel sluit aan op de structuurvisie Oosterwold en werkt aan realisatie van de visie Stadslandschap Oosterwold zoals vastgesteld door de gemeente Almere en Staatsbosbeheer (2013). De gebiedsregisseur Oosterwold heeft toegezegd zich in te zetten om de realisatie van het voorstel te faciliteren waar mogelijk. Het voorstel wordt tevens ondersteund door de gemeente Almere. Verder biedt de voorgestelde aanpak ruimte om diverse initiatieven die voor het Programma Nieuwe Natuur zijn ingediend een plek te geven. Op dit moment zijn hiervoor de volgende initiatieven in beeld:

Voedselbos [ZFL25]

Een voedselbos is een eetbaar landschap voor de duurzame en natuurlijke productie van voedsel (groenten, fruit, noten, honing enz.) en andere nuttige producten zoals medicinale kruiden en hoogwaardig zaai- en plantgoed. In een voedselbos worden bomen, struiken, bodembedekkers, kruiden, één- en meerjarige gewassen, klimplanten en paddenstoelen slim met elkaar geïntegreerd tot een zeer divers en vitaal ecosysteem, vergelijkbaar met een bosrand met bijbehorend dierlijk leven. Omdat voedselbossen aantrekkelijke natuurlandschappen vormen, kunnen ze ook worden gebruikt voor ecologische, recreatieve en educatieve doelen, bijvoorbeeld in het kader van de Growing Green Cities en de Floriade in Almere. In de verkennende gesprekken die gevoerd zijn, lijken de mogelijkheden voor realisatie van het voedselbos langs de ‘nieuwe Eem’ kansrijk. In de vervolgfase van het Programma Nieuwe Natuur zal de samenwerking verder verkend en uitgewerkt worden.

Speelwildernis [ZFL21]

Theatergroep Groen Gras neemt kinderen het liefst mee naar wilde, ruige natuur. De natuur levert speelaanleidingen zonder inbreng van materialen van buiten. Voorgesteld wordt om een speelwildernis te laten ontstaan waar kinderen, nadat ze wegwijs zijn gemaakt door de theatermensen van Groen Gras, zelf rond kunnen dwalen. Ze kunnen er hun fantasie de vrije loop laten en spelen met wat de natuur biedt. Staatsbosbeheer verkent graag de mogelijkheden om met Theatergroep Groen Gras een speelwildernis te realiseren in de Eemvallei.

Percelen Schollevaarweg [ZFL11]

Het bedrijf Hut heeft een perceel van 83 hectare aan de Schollevaarweg in erfpacht van RVOB. Zij zijn bereid om elders, buiten de contouren van Oosterwold, een RVOB perceel te pachten. Circa 25 hectare van het perceel dat zij nu pachten aan de Schollevaarweg biedt kansen om als ecologische en recreatieve stapsteen langs de Vaart ingericht te worden. Dit biedt tevens een plek voor boscompensatie.

Perceel Kemphaan van Verduijn [ZFL26], Luierpark [LO03], Orde van Oranje Nassaubos [LO04]

Het bedrijf Verduijn is eigenaar van een perceel van 7 hectare op de Kemphaan. Zij willen graag de mogelijkheden verkennen om het betreffende perceel als nieuwe natuur te laten ontwikkelen en zelf elders een geitenhouderij te starten. Staatsbosbeheer ziet dit als een kans om het stadslandgoed de Kemphaan

te versterken. Hier zouden de initiatieven voor het Luierpark en het Orde van Oranje Nassaubos een mooie plek dichtbij de stad kunnen krijgen. Met de initiatiefnemers van deze projecten is hierover gesproken en zij staan hier positief tegenover. De locatie waar Verduijn de geitenboerderij wil beginnen ligt ten noorden van de Hoge Vaart, net ten westen van de Adelaarsweg en sluit mooi aan bij het recreatieve knooppunt dat Staatsbosbeheer voorstelt voor de kop van het Horsterwold [ZFL12] aan de zuidzijde van de Hoge Vaart. De educatieve en recreatieve functie die Verduijn voor ogen heeft met biologische landbouw geeft dit gebied extra betekenis.

Natuurbegraafplaats

Realisatie van een natuurbegraafplaats lijkt kansrijk te zijn gezien eerder getoonde interesse door verschillende partijen. Staatsbosbeheer gaat de mogelijkheden hiervoor onderzoeken. Realisatie kan wellicht (deels) plaatsvinden op de hectares die aangevraagd worden in het kader van dit programma en op een aansluitende locatie. Een gelijktijdige inrichting kan voordelen bieden wat betreft grondverzet. Staatsbosbeheer participeert in de stichting “Natuurlijk herdenken” waar ook initiatieven mogelijk lijken op het gebied van natuurbegraven. In de vervolgfase zullen de mogelijkheden verder verkend en uitgewerkt worden. Uitgangspunt daarbij is dat de natuurbegraafplaats een bijdrage levert aan het ontwikkelen en in stand houden van nieuwe natuur.

Landschapsbeheer Flevoland

Binnen deze projecten kan Landschapsbeheer Flevoland een rol spelen in de planvorming, de uitvoering en het beheer. Bij de planvorming (zeker daar waar kleinschaligheid aan de orde is) kan zij zorgen voor draagvlak en bewustwording van burgers en organisaties. Verder kan Landschapsbeheer samen met relevante personen de planvorming afstemmen, daarbij nadrukkelijk rekening houdend met de toekomstige uitvoering en het beheer. Bij de daadwerkelijke uitvoering en beheer kan zij burgergroepen inschakelen daar waar kleinschalige kwaliteitsimpulsen voor natuur- en landschapsbeheer aan de orde zijn. Deze nieuw te vormen burgergroepen moeten vanzelfsprekend nog gevormd worden. Landschapsbeheer heeft expertise om deze groepen samen te stellen. Daar waar mogelijk zal Staatsbosbeheer graag op dit aanbod van Landschapsbeheer Flevoland inspelen.

Het projectzoekgebied sluit verder ruimtelijk aan bij een aantal andere Nieuwe Natuur projecten: de kop van het Horsterwold, Oostvaardersplassengebied, Grote Trap en Noorderwold.

Noorderwold [ZFL23]

Stichting Flevolandschap werkt aan de realisatie van Noorderwold. Het projectgebied ligt in het noordelijk deel van Oosterwold, ten noorden van de Vogelweg. Stichting Flevolandschap stelt voor om hier een combinatie van natte natuur en (biologische) stadslandbouw te realiseren. De natte natuur zal de contouren van de Eemvallei zoals geschetst in de structuurvisie volgen. Ten zuiden van de Vogelweg sluiten de voorstellen van Stichting Flevolandschap en Staatsbosbeheer op elkaar aan. Landschappelijk, recreatief en ecologisch kunnen beide projecten in elkaar overlopen en elkaar versterken.

Grote Trap [ZFL05]

Het tracé van de Grote Trap loopt langs de oostzijde van het projectzoekgebied, vanaf het Horsterwold naar de Oostvaardersplassen. Dit biedt goede kansen voor recreatieve aansluiting van deze route en de Eemvallei.

Ecologische waarde

De realisatie van de Eemvallei betekent een sterke toename van de biodiversiteit in het open, agrarische landschap ten oosten van Almere. Door de aanleg van bos, struweel en natte natuur ontstaat leefruimte voor een grote diversiteit aan planten en dieren. De nieuwe natuur wordt eveneens benut om ecologische verbindingen met bestaande natuur tot stand te brengen. Zo wordt de natuur robuuster en kunnen planten en dieren zich tussen verschillende natuurgebieden verplaatsen. Met de stapstenen langs de Hoge Vaart ontstaat een verbinding tussen het Almeerderhout, de Eemvallei en het Horsterwold. De Eemvallei zelf vormt op den duur een groenblauwe verbinding naar het Oostvaardersplassengebied. Deze verbinding is bedoeld voor zowel recreanten als allerlei dieren, zoals reeën, vogels, vlinders, libellen en vleermuizen.

Belevingswaarde

Uiteraard is beleefbaarheid van de natuur in het Stadslandschap Oosterwold van groot belang. De nieuwe natuur zal dan ook volop recreatieve mogelijkheden bieden. Hierbij wordt extra winst gezocht door de nieuwe natuur mede in te zetten voor het verbinden met bestaande natuur, zoals door de aanleg van de stapstenen langs de Hoge Vaart, waarmee de verbinding met het Horsterwold landschappelijk en recreatief vorm krijgt. Naast wandelen, fietsen, picknicken en dergelijke wordt ook door het zoeken van samenwerking met groene initiatiefnemers gewerkt aan een verweving van natuur en natuurverbonden activiteiten, zoals bijvoorbeeld de speelwildernis en het voedselbos.

Multiplier

Groene motor

De afgelopen maanden hebben zich de eerste initiatiefnemers voor Oosterwold gemeld. Het zijn de eerste pioniers die de kansen van de locatie en van de organische ontwikkelwijze aangrijpen om hun droom te realiseren. Nu al is een trend te herkennen waarbij initiatiefnemers zich om de bestaande bosranden scharen. De nabijheid van het bos blijkt een belangrijke conditie voor de eerste vestigingen in dit verder open polderlandschap te zijn. Door het realiseren van de basis van de Eemvallei wordt deze conditie ook buiten de bestaande boskernen gecreëerd. Zo werkt de aanleg van nieuwe natuur als aanjager voor de integrale ontwikkeling van Oosterwold.

De spelregels van Oosterwold en de mogelijkheden van Almere 2.0 bieden goede kansen voor de realisatie van Nieuwe Natuur. Door het toekennen van rode rechten aan ieder perceel in Oosterwold bestaan mogelijkheden voor verdienmodellen. De waarde van de rode rechten kan ingezet worden om natuurontwikkeling en beheer (mede) te financieren. Daarnaast kunnen recreatieve ondernemers zich in het groen vestigen en daarmee bijvoorbeeld via pacht of beheer een bijdrage leveren aan beheer en ontwikkeling van natuur. Voor invulling van de rode opgave is samenwerking met andere partijen essentieel.

Fonds Verstedelijking Almere

In aanvulling op de verdienmodellen kan een aanvraag voor medefinanciering bij het Fonds Verstedelijking Almere worden gedaan. Het Fonds is onder andere bestemd om bij te dragen aan de inrichting en uitbreiding van de groenblauwe structuur in het kader van Almere 2.0. De Eemvallei is onderdeel van deze groenblauwe structuur. Een aanvraag van de initiatiefnemer voor een bijdrage uit het Fonds VA verloopt via het bestuurlijk overleg voor het thema groenblauw. Hierin hebben zitting de wethouder Almere, gedeputeerde Flevoland en het Ministerie EZ.

Fonds Groenblauw Raamwerk

Ook is een bijdrage mogelijk vanuit de onlangs gesloten samenwerkingsovereenkomst tussen Staatsbosbeheer en gemeente Almere (maart 2014). Daarin geeft Staatsbosbeheer aan de middelen die vrijkomen bij verkoop van gronden aan Almere deels te herinvesteren in de bestaande en nieuwe groengebieden van Staatsbosbeheer in Almere (inclusief Oosterwold). De samenwerkingsovereenkomst is mede gebaseerd op de Intentieovereenkomst Uitwerking IAK programma Groenblauw (december 2011). Daarin staat dat voor de realisatie van het groenblauw raamwerk wordt uitgegaan van het “half om half principe” waarbij voor elke hectare (uitbreiding of kwaliteitsverbetering) die op andere wijze wordt gefinancierd in principe ook één hectare vanuit het financieel kader van Almere 2.0 wordt gefinancierd.

Samenwerking

Zoals al toegelicht in het kopje samenwerking biedt de voorgestelde aanpak de mogelijkheid om ook andere initiatiefnemers van het Programma Nieuwe Natuur de gelegenheid te geven hun voorstel verder uit te werken en te laten landen.
Dit principe werkt ook voor initiatiefnemers buiten het Programma. De standaardkavel Oosterwold bevat een mix van bebouwing, infra, landbouw en landschap. Daarom kan het handig zijn om samenwerking te zoeken. Op die manier kan ieder doen waar hij goed in is en ontstaat tegelijkertijd een integraal stukje Oosterwold met een mix van functies. Bij het vinden van samenwerkingsverbanden speelt de gebiedsregisseur Oosterwold een belangrijke rol. Zij heeft het overzicht van initiatiefnemers (van zowel Oosterwold als het Programma Nieuwe Natuur) en kan voorstellen voor samenwerking doen. Soms is zo al in de fase van ideevorming een koppeling te maken en kunnen bijvoorbeeld rode en agrarische initiatieven samen een plan uitwerken. In andere gevallen kan de koppeling op een later moment gemaakt worden. Een natuurbeheerder kan bijvoorbeeld eerst een natuurkavel realiseren en pas na een aantal jaren de samenwerking zoeken met een partij die woningen wil realiseren.

Haalbaarheid, zekerheid, fasering

Uit: Handreiking Programma Nieuwe Natuur in Oosterwold (concept, versie 13 augustus 2014): Op basis van de gefaseerde aanpak zal Nieuwe Natuur in Oosterwold via een organisch proces worden gerealiseerd. De lijn van het proces is dat in eerste instantie de grondposities in het voormalig Oostvaarderswold worden verkocht. Vervolgens wordt met de opbrengst het stadslandschap Oosterwold stap voor stap verworven en ingericht. Het tempo van verwerving wordt bepaald door het tempo waarin de gronden kunnen worden verkocht in Oostvaarderswold en het tempo waarmee gronden kunnen worden verworven in Oosterwold. Het tempo van inrichting wordt bepaald door het beschikbaar komen van middelen. Dit hoeft niet direct bij de start te zijn, maar kan afhankelijk worden gesteld van andere factoren (meest profijtelijke opbrengst van rode ontwikkelingsrechten). Door de organische aanpak is het mogelijk een tempo te ontwikkelen, dat passend is bij en het meest optimaal is voor het initiatief. Er wordt aangesloten op het ritme van de markt. Marktverstoringen door bijvoorbeeld abrupte verkoop en aankoop van grote oppervlaktes landbouwhectares in een gebied worden voorkomen. Tevens kan het tempo worden afgestemd op de politieke en maatschappelijke wensen.

Cultuurhistorie en archeologie

In de omgeving van de oude Eemloop is de kans op archeologische waarden hoog. Voordat een definitief inrichtingsplan gemaakt wordt, moet locatieonderzoek plaatsvinden waarna er in het inrichtingsplan op ingespeeld kan worden.

Financiën en toekomstig beheer

De kosten voor de inrichting zijn zeer afhankelijk van de uiteindelijke locatie en het definitieve inrichtingsplan. Er is een inschatting gemaakt van de kosten op basis van de landschapstypen die worden gerealiseerd, het inrichtingsniveau en de gebruiksintensiteit. Van de 100 hectare van de aanvraag zal 75% worden ingeplant met loofbos. De overige 25% zal bestaan uit een mozaïek van water, open gebied, struweel en overgangszones tussen water en land. De Eemvallei zal een belangrijke rol vervullen als groen recreatiegebied voor de bewoners en bezoekers van Almere en Oosterwold. Het inrichtingsniveau van de recreatieve voorzieningen zal in lijn met de verwachte gebruiksintensiteit dan ook hoog zijn. Zowel qua landschapstypen als qua recreatieve inrichting is het project Eemvallei verglijkbaar met het project kop van het Horsterwold. Op basis van onder andere de voor dat project geraamde kosten zijn de inrichtingskosten voor Eemvallei ingeschat op 2,5 miljoen euro (25.000,- euro/hectare).
Na verwerving en inrichting zal Staatsbosbeheer eigenaar en beheerder zijn. Voor de financiering van het beheer gaan wij er vanuit dat de gronden die worden ingericht als nieuwe natuur onder het Natuurnetwerk zullen worden geschaard en dat voor deze gronden gebruikt gemaakt kan worden van SNL. Daarnaast wordt gezocht naar mogelijkheden voor cofinanciering vanuit andere bronnen. Mogelijke bronnen hiervoor zijn het Fonds Groenblauw (Staatsbosbeheer), rode ontwikkelingen en samenwerking met ondernemers.

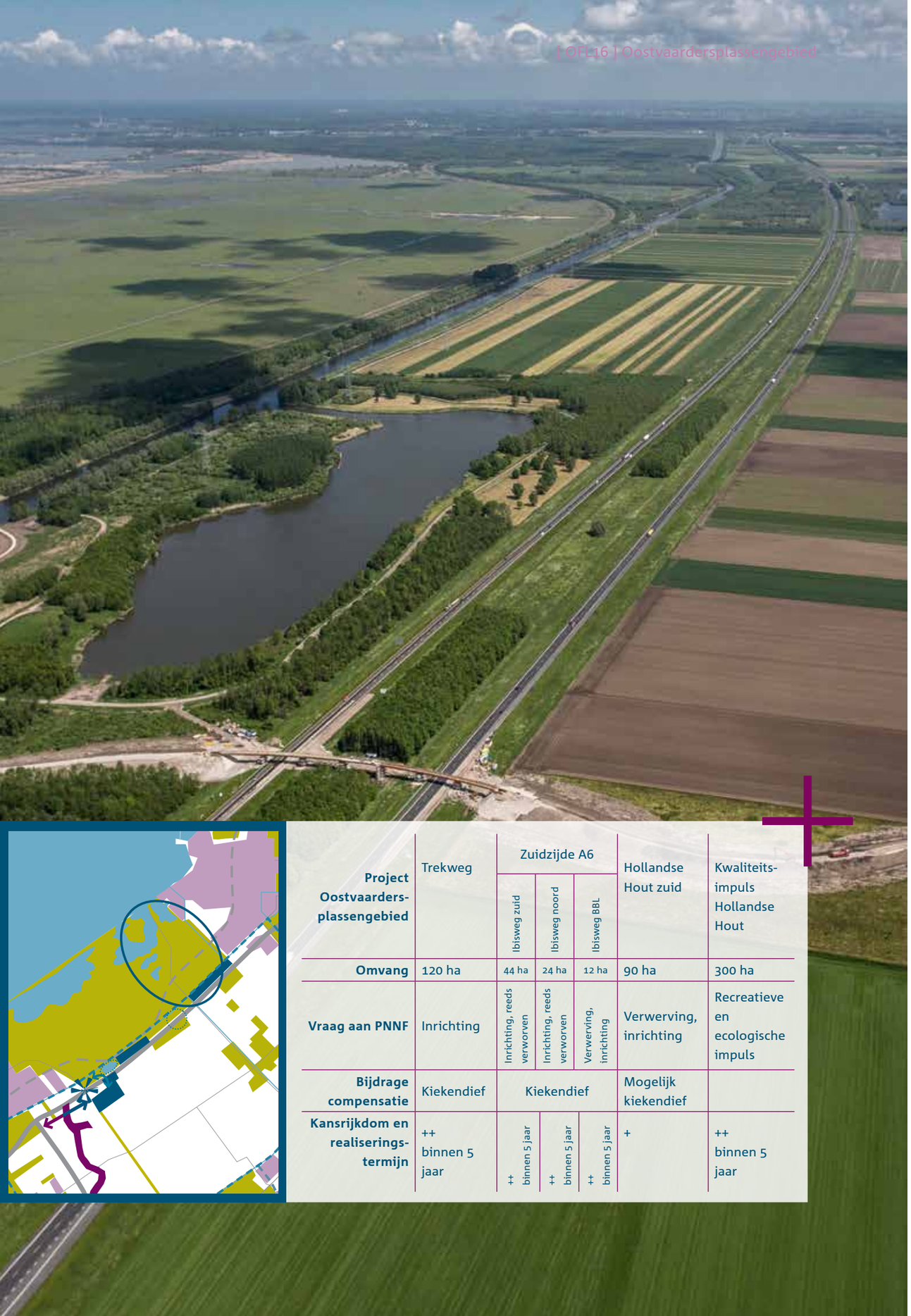

Project Oostvaarders-plassengebied	Trekweg	Zuidzijde A6			Hollandse Hout zuid	Kwaliteits-impuls Hollandse Hout
		Ibisweg zuid	Ibisweg noord	Ibisweg BBL		
Omvang	120 ha	44 ha	24 ha	12 ha	90 ha	300 ha
Vraag aan PNNF	Inrichting	Inrichting, reeds verworven	Inrichting, reeds verworven	Verwerving, inrichting	Verwerving, inrichting	Recreatieve en ecologische impuls
Bijdrage compensatie	Kiekendief	Kiekendief			Mogelijk kiekendief	
Kansrijkdom en realiserings-termijn	++ binnen 5 jaar	++ binnen 5 jaar	++ binnen 5 jaar	++ binnen 5 jaar	+	++ binnen 5 jaar

Oostvaardersplassengebied
Iedereen is welkom

Het Oostvaardersplassengebied is een van de grootste aaneengesloten natuurgebieden van Nederland en ligt ook op slechts een steenworp afstand van het stedelijk gebied van Almere en Lelystad. Het gebied trekt vele bezoekers uit binnen- en buitenland. Staatsbosbeheer staat voor de uitdaging om de beschermde natuurwaarden van het gebied duurzaam te behouden en tegelijkertijd recht te doen aan de stijgende recreatievraag. Om zowel de natuur als de recreant de ruimte te bieden wil Staatsbosbeheer de randzones bij de Oostvaardersplassen verder ontwikkelen en uitbreiden. In de nu voorliggende plannen nemen zichtbaarheid en beleefbaarheid van het gebied toe door 'vensters' naar het Oostvaardersplassengebied. Het centrale gebied aan de Trekweg wordt de etalage van de Oostvaardersplassen. Daarnaast krijgt de kiekendiefcompensatie een definitieve plek in deze zone. Tenslotte wil Staatsbosbeheer het bosgebied Hollandse Hout bij Lelystad een kwaliteitsimpuls geven door de inrichting gevarieerder te maken. Zo ontstaat er een groot samenhangend gebied waar op een natuurlijke manier sprake is van zonering.

Context

In het gebied rond de Oostvaardersplassen zijn verschillende plannen van toepassing en spelen verschillende processen. Het Programma Nieuwe Natuur draagt bij aan de uitwerking van een deel van de opgaven die hieruit voortvloeien. De in dit kader belangrijkste plannen en processen worden hieronder kort benoemd.

Natura 2000

Het Rijk heeft de Oostvaardersplassen in 2009 aangewezen als Natura 2000-gebied dat valt onder de Europese Vogelrichtlijn. Het gebied is aangewezen als beschermde zone voor 30 vogelsoorten, met name moeras- en watervogels. Uit de aanwijzing volgt de verplichting een beheerplan op te stellen waarin wordt aangegeven hoe de doelen uit het aanwijzingsbesluit kunnen worden gehaald of in stand gehouden. Dit beheerplan zal, waarschijnlijk, vanaf september 2014 ter visie gaan, als een ontwerp beheerplan. Door in het Programma Nieuwe Natuur de randgebieden rondom het kerngebied van de Oostvaardersplassen ecologisch en recreatief te ontwikkelen, blijft in het kerngebied de benodigde rust behouden en worden de omstandigheden voor realisatie van de Natura 2000-doelen beter.

Kiekendiefcompensatie

Als gevolg van stedelijke ontwikkeling rond (met name) Almere zijn er maatregelen genomen om de verloren gegane foerageergebieden voor de kiekendieven te compenseren. Deze terreinen zijn tijdelijk ingericht met de opgave ze op termijn een definitieve plek te geven. Staatsbosbeheer en de provincie zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de definitieve aanleg van deze foerageergebieden. In de voorstellen voor nieuwe natuur in het Oostvaardersplassengebied is de opgave voor realisatie van definitief kiekendieffoerageergebied het uitgangspunt. De compensatiehectares zijn overigens ook verbonden met het Natura 2000-beheerplan. De definitieve inrichting van het kiekendiefcompensatiegebied is er een goed voorbeeld van dat stedelijke gebiedsontwikkeling samen kan gaan met natuurbescherming, wanneer dit zorgvuldig wordt ingepast.

Toekomst Oostvaardersplassengebied

Staatsbosbeheer wil werken aan een Oostvaardersplassengebied waar mensen zich bij betrokken voelen. Mensen van dichtbij, maar ook van wat verder weg. Het gebied spreekt immers bij velen tot de verbeelding. Daarom gaan wij op zoek naar nieuwe wegen om dit in te vullen. Het Oostvaardersplassengebied kent verschillende deelgebieden met een natuurlijke zonering. Dit vormt een logisch uitgangspunt voor de zonering van de verschillende functies van het gebied als geheel. De kern van het gebied is het moeras van circa 4000 hectare waar de vogelwaarden voorop staan. Dit gebied is van nature slecht toegankelijk en heel kwetsbaar voor verstoring. Daaromheen liggen de grazige gebieden van ongeveer 2000 hectare, die een grote vogelrijkdom kennen en waar ook de Konikpaarden, de Heckrunderen en de edelherten leven. Dit gebied en de dieren die er leven, kunnen door middel van excursies intens beleefd worden. Aan de randen van het Oostvaardersplassengebied is er ruimte voor een combinatie van verschillende functies. Dit gebied bestrijkt het Oostvaardersbos, het Kotterbos, het Oostvaardersveld en het Hollandse Hout. Hier is en wordt hard gewerkt om dit gebied steeds aantrekkelijker te maken voor mensen en dieren. Het beheer in deze zone is afgestemd op het multifunctionele karakter.

Nationaal Park Oostvaardersplassen

De provincie Flevoland ziet mogelijkheden om voor het Oostvaardersplassengebied de status van Nationaal Park aan te vragen. Provinciale Staten hebben besloten een business case te laten opstellen en mede afhankelijk van de uitkomsten een aanvraag voor Nationaal Park bij het Rijk te overwegen. In een beoogd Nationaal Park gaat het om een optimale balans tussen bescherming van natuurwaarden en toeristisch recreatief gebruik. Staatsbosbeheer ziet kansen in deze aanpak en wil hier in het kader van het Programma Nieuwe Natuur op inspelen.

Projectomschrijving en terreininrichting

Het projectvoorstel heeft betrekking op drie locaties in de zuidelijke randzone van het Oostvaardersplassengebied. Hier liggen verschillende percelen die in aanmerking komen voor de inrichting van nieuwe natuur. Van oost naar west gaat het hier om een perceel aan de zuidrand van het Hollandse Hout, een perceel aan de Trekweg en enkele percelen ten zuiden van de A6 ter hoogte van de nieuwe fietsbrug over de snelweg. Voor de locatie ten zuiden van de A6 zijn alternatieven mogelijk, afhankelijk van de vraag op welke percelen wordt ingezet. In de tabel is uitgegaan van de percelen die al van Staatsbosbeheer, RVOB of BBL zijn, omdat dit het meest kansrijke scenario oplevert. Mocht in overleg met aangrenzende agrariërs een meer optimale indeling mogelijk blijken, dan is dat voor Staatsbosbeheer zeker bespreekbaar.

Richtinggevend voor de inrichting van alle drie locaties in de randzone van de Oostvaardersplassen is het duurzaam inrichten van de compensatiehectares voor kiekendief en het ontwikkelen van een recreatief aantrekkelijk gebied rondom het kerngebied van de Oostvaardersplassen. Het perceel aan de Trekweg (het middelste van de drie locaties) is momenteel als tijdelijk compensatiegebied voor kiekendief ingericht. De compensatieopgave voor de kiekendief vanuit het Programma Nieuwe Natuur beslaat 115 hectare. We gaan uit van een grotere oppervlakte omdat we een natuurlijker inrichting voorstaan (met een bredere doelstelling). Door de inrichting van de percelen aan de Trekweg en A6 zuidzijde kan aan de totale opgave worden voldaan. Het perceel Hollandse Hout-zuid biedt ruimte voor compensatieopgaven in de toekomst en kan een meer recreatieve functie krijgen. Naast het definitief realiseren van de kiekendiefcompensatieopgave, zal de inrichting van de diverse percelen ook bijdragen aan de realisering van een aaneengesloten groene zone van het Hollandse Hout naar het Kotterbos en het vergroten van de beleefbaarheid van het Oostvaardersplassengebied als geheel.

In lijn met de bovengenoemde voorstellen stelt Staatsbosbeheer een kwaliteitsimpuls in het Hollandse Hout voor: van polderbos naar recreatief aantrekkelijk bos met meer afwisseling en biodiversiteit. In het kader van het huidige voorstel gaat het om omvorming op 300 hectare, een derde deel van het totale bosgebied.

Terreininrichting

Alle drie locaties zijn qua ligging geschikt als kiekendieffoerageergebied. Ze bevinden zich dicht genoeg bij het leefgebied van de kiekendief en ze zijn voor deze dieren bereikbaar. Voor de kiekendief zijn met name overgangen tussen verschillende landschapsstructuren belangrijk als jachtgebied: de overgangen van nat naar droog, van open met lage begroeiing naar ruigere omstandigheden en struweel. De inrichting van het kiekendiefcompensatiegebied voorziet hierin door de aanleg van langgerekte natte elementen en struweel. Door deze structuren evenwijdig aan de snelweg te laten lopen, geleiden ze de jagende kiekendief en wordt de kans op verkeersslachtoffers kleiner. Door het gebied vervolgens te laten begrazen, worden meer gradiënten toegevoegd in de vorm van een mozaïek van ruigte en korte vegetatie en wordt geborgd dat het gebied een halfopen karakter behoudt.

Op de inrichtingsschets op de volgende pagina zijn door middel van foto's twee inspiratiebeelden voor de mogelijke invulling van het bovenstaande principe weergegeven. Het ene beeld toont een deel van de Oostvaardersplassen waar de natuurlijke ontwikkeling plaatsvindt vanuit de landbouwkundige inrichtingsstructuur met rechte tochten en kavelsloten, die voorzien zijn van zachte overgangen van water naar land. Het andere beeld toont een inrichting in de sfeer van de Laakse Slenk en Stille Kern, waar de rechte lijnen van het polderlandschap helemaal worden losgelaten om zo een nog natuurlijker beeld te creëren.

Oostvaardersplassengebied
[OFL16]

- kwaliteitsimpuls
- open water
- bos
- (nat) grasland
- recreatieve route fiets/wandel
- recreatieve route fiets/wandel (gewenst)
- uitzicht
- aanlegsteiger
- parkeerplaats
- snelwegpanorama

inspiratiebeeld kiekendiefgebied, inrichtingsvariant ‘polderlandschap’

inspiratiebeeld kiekendiefgebied, inrichtingsvariant ‘wildernis’

Naast de inrichting van nieuwe natuur wil Staatsbosbeheer een kwaliteitsimpuls uitvoeren in het Hollandse Hout ter versterking van de natuur- en recreatiewaarden als onderdeel van het robuuste geheel van het Oostvaardersplassengebied. Deze ambitie komt onder andere voort uit de Gebiedsvisie Hollandse Hout (2011) die door Staatsbosbeheer en de gemeente Lelystad is opgesteld. De nadruk ligt op het vergroten van de recreatieve waarde en ecologische variatie door de aanleg van natte natuur in de vorm van een of meerdere slenken en het uitbreiden van de recreatieve mogelijkheden. Op de schets is een inspiratiebeeld voor de inrichting aangegeven. De landschapsbeelden van de Stille Kern in het Horsterwold en de Laakse Slenk zijn hierbij inspiratiebron. In het kader van het Programma Nieuwe Natuur wil Staatsbosbeheer de kwaliteitsimpuls op 300 hectare van het Hollandse Hout uitvoeren. Hiervoor is gekozen voor de zuidzijde, zodat de landschappelijke relaties tussen het Hollandse Hout en het Oostvaardersveld beter tot hun recht komen. Verder ligt dit deel van het Hollandse Hout dichtbij het Buitencentrum, zodat een recreatieve investering hier maximaal rendeert.

Recreatieve invulling

De film De Nieuwe Wildernis heeft de Oostvaardersplassen grote bekendheid gegeven. Mede daardoor stijgt de recreatievraag vanuit het hele land. De beperkte toegankelijkheid van het kerngebied levert hiermee in toenemende mate een spanningsveld op. De randzones bieden echter fantastische mogelijkheden om de natuur van het totale Oostvaardersplassengebied robuuster te maken en natuur- en wildernisbeleving een impuls te geven.
Door de inrichting van nieuwe natuur op de drie voorgestelde locaties ontstaat één, multifunctionele zone van natuur en beleving, waardoor ook de Vaartplas, Reigerplas, Ooievaarsplas en Burchtkamp landschappelijk worden aangesloten. Fietsrecreanten vanuit Almere die gebruik maken van de nieuwe fietsbrug over de A6 zullen, na de oversteek over de snelweg, te midden van de nieuwe natuur hun weg kunnen vervolgen. Dit gebied aan de zuidzijde van de A6 vormt hiermee een belangrijke landschappelijke schakel tussen de robuuste natuur aan de noordzijde van de A6 en het groen/blauw/rode ontwikkelingsgebied Oosterwold en het project Noorderwold van Stichting Flevolandschap.

Er zijn nu veel verkeerstromen die vlak langs de Oostvaardersplassen komen, maar het gebied feitelijk niet zien: automobilisten op de A6, verkeer op de Trekweg, fietsers langs de Lage Vaart en boten op de Lage Vaart. Dit verandert door de inrichting van nieuwe natuur aan de Trekweg: hiermee wordt als het ware een etalage voor de Oostvaardersplassen gecreëerd. Hoewel dit terrein niet in directe verbinding staat met de kern van de Oostvaardersplassen, zal de sfeer van dit gebied wel herkenbaar zijn. Voor recreanten die op zoek zijn naar ‘wildernisbeleving’ biedt de nieuwe natuur de gelegenheid om buiten de beperkt toegankelijke kern ten noorden van de spoorweg met de bijzondere natuurwaarden van het Oostvaardersplassengebied kennis te maken. Aan de Lage Knarsluis en de Trekweg liggen mogelijkheden voor de realisatie van observatieplekken om vogels en andere dieren te bekijken, eventueel te combineren met korte wandelroutes door de betreffende gebieden.

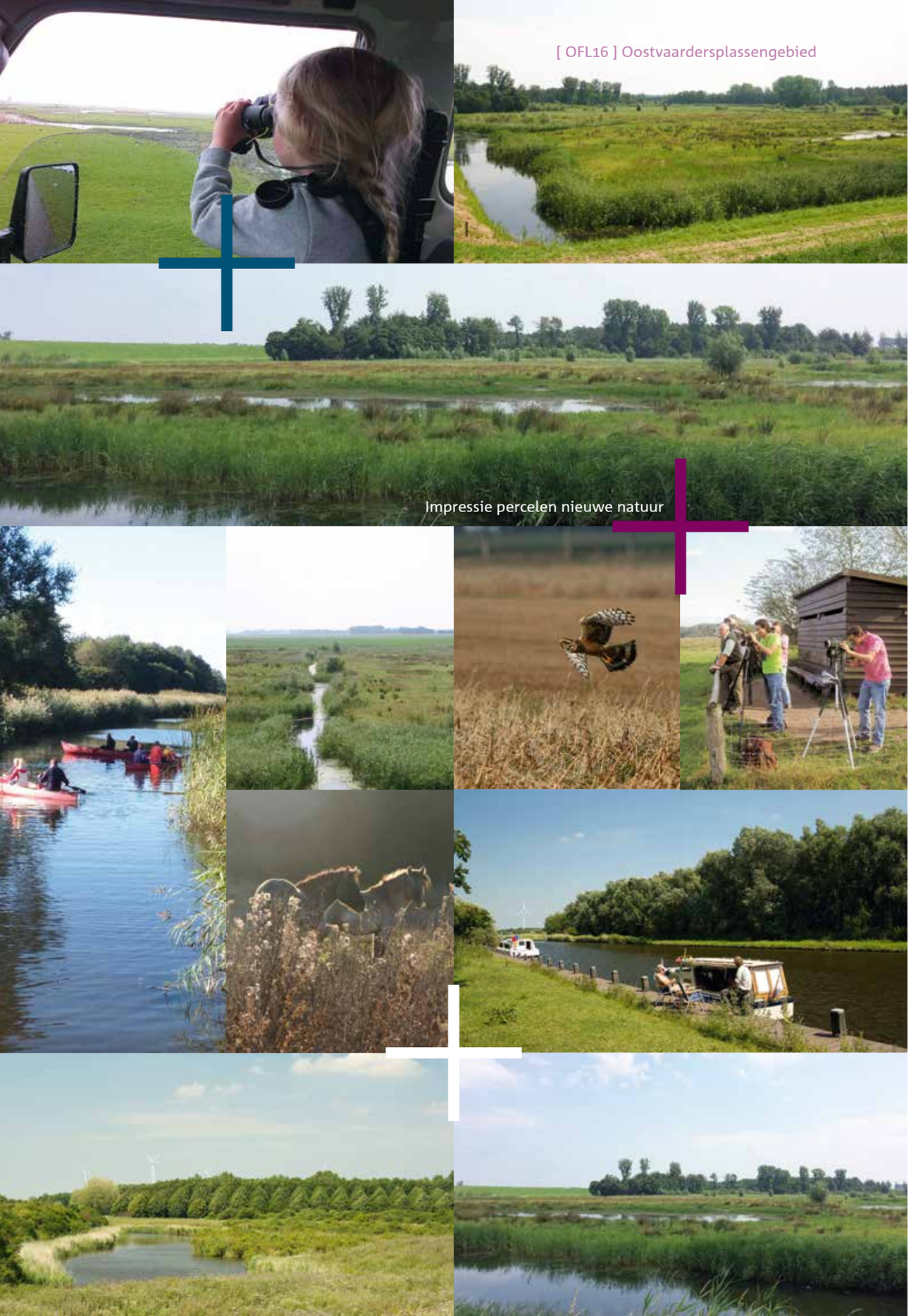

Draagvlak en relaties met andere initiatieven

Draagvlak

Voor de uitwerking van de ideeën van Staatsbosbeheer voor de verschillende locaties en het invullen van de kiekendiefcompensatieopgave heeft Staatsbosbeheer een werk- en schetssessie gehouden, waarbij onder andere de gemeente Lelystad en de Vogelwacht Zuidelijk Flevoland betrokken waren. De uitkomsten hiervan zijn gebruikt als input voor het projectvoorstel.

De duurzame inrichting van het kiekendiefcompensatiegebied is in lijn met de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen voor Blauwe en Bruine kiekendief. De realisering van het compensatiegebied dichtbij de broedgebieden in het moerasareaal van de Oostvaardersplassen is gunstig om de afstand tussen nest en foerageergebied te beperken.

Relaties met andere initiatieven

Het westelijk deelgebied (A6 zuidzijde) grenst aan het projectgebied van Noorderwold [ZFL23] en de Grote Trap [ZFL05], beide van Stichting Flevolandschap. De voorgestelde landschappelijke en recreatieve ontwikkelingen in deze drie gebieden sluiten op elkaar aan. Voor recreanten vanuit Almere die via de nieuw aangelegde fietsbrug over de A6 rijden, functioneert het deelgebied A6 zuidzijde als landschappelijke verbinding van het Kotterbos richting het tracé van de Grote Trap. Het project is daarmee een belangrijke schakel in de ambitie zoals deze in het Stadslandschap Oosterwold is opgenomen (Staatsbosbeheer en gemeente Almere, 2013).

Ecologische waarde

Compensatieopgave kiekendief

Het kiekendiefcompensatiegebied krijgt een definitieve locatie. Het terrein wordt door de natuurlijke inrichting duurzaam geschikt voor de kiekendief. Doordat de compensatieopgave met inzet van verschillende locaties wordt gerealiseerd, wordt het foerageergebied gespreid over een grotere oppervlakte en daardoor minder kwetsbaar.

Natuurnetwerk en Omgevingsplan

Door de inrichting van het terrein aan de Trekweg wordt een bijdrage geleverd aan de realisering van het Natuurnetwerk: het perceel valt binnen de planologische begrenzing van het Natuurnetwerk. Verder past de inrichting van alle drie deelgebieden als natuur bij de ambities van het provinciale natuurbeleid, waarin het robuuster maken van de Flevolandse natuurgebieden en het creëren van een aaneengesloten netwerk van natuur een kernopgave is (o.a. Omgevingsplan Flevoland). Door de inrichting van de deelgebieden Hollandse Hout-zuid, Trekweg en A6 zuidzijde wordt de randzone van het Oostvaardersplassengebied robuuster en ontstaat een ecologische verbinding tussen Kotterbos/Vaartplas, Reigerplas, Ooievaarsplas en Oostvaardersplassen/Oostvaardersveld en Hollandse Hout.

De biodiversiteit neemt toe doordat de nieuwe natuur met een afwisseling van water, struweel, ruigte en korte begroeiing een mozaïek vormt met de

omliggende bosgebieden. Dit verhoogt de aantrekkelijkheid van het gebied voor veel verschillende dier- en plantensoorten.

Belevingswaarde

Het uitgangspunt is om de rust in de beschermde kern van het Oostvaardersplassengebied te behouden en de natuurbeleving van de Oostvaardersplassen in de groene randzone de ruimte te geven. Hierdoor blijft het kerngebied duurzaam de Natura 2000-doelstellingen realiseren (optimaal voor de beschermde natuurwaarden) en tegelijkertijd wordt een belangrijke stap gezet om te voorzien in de sterk groeiende vraag naar recreatieve voorzieningen nabij Almere en Lelystad. Aansluitend aan de nu al recreatief zeer belangrijke en gewaardeerde bosgebieden Kotterbos en Hollandse Hout wordt nieuwe natuur met een plus gerealiseerd. Er ontstaat meer diversiteit in het landschap, goed beleefbare 'wildernisnatuur' en er komen meer mogelijkheden voor recreanten die kans willen maken om dieren te zien. De Oostvaardersplassen zijn niet langer een verborgen parel, maar zijn zichtbaar en beleefbaar voor iedereen: van de snelle passant in de trein of de auto, de genietende recreant op de fiets of op het water tot natuurliefhebbers die wachten op die ene bijzondere waarneming of die mooie foto.

Multiplier

Er is op verschillende vlakken sprake van een multiplier:

Compensatieopgave

Met de inrichting van de betreffende percelen krijgt de kiekendiefcompensatieopgave een definitieve plek met een duurzame en natuurlijke invulling.

Recreatieve impuls

De realisering van nieuwe natuur in de randzone van de Oostvaardersplassen biedt de ruimte die gezocht wordt voor de uitbreiding van de recreatieve mogelijkheden in de regio. Winst voor de natuur en winst voor recreatie gaan hier hand in hand doordat de nieuwe natuur de beleefbaarheid van de Oostvaardersplassen vergroot zonder dat de kwetsbare natuur in de kern wordt belast.

Financieel

Een groot deel van de gronden binnen het project is al verworven voor de inrichting van nieuwe natuur. Er hoeft voor deze oppervlakte dan ook geen grondaankoop meer plaats te vinden (zie ook de tabel).

Water

Het waterschap Zuiderzeeland wijst er op dat de functieverandering – afhankelijk van de nadere uitwerking - kansen biedt voor beperking van de bodemdaling en voor waterberging.

Haalbaarheid, zekerheid, fasering

Het projectvoorstel omvat verschillende percelen. Het centrale perceel aan de Trekweg is in eigendom bij Staatsbosbeheer en wordt beheerd als tijdelijk kiekendiefcompensatiegebied. Dit terrein leent zich derhalve goed om de eerste fase van het inrichtingsvoorstel voor nieuwe natuur te realiseren. De aanleg hiervan kan op korte termijn starten. De inrichting van de andere locaties kan nader worden afgestemd in het kader van de ontwikkelingen rond de stadsuitbreiding van Lelystad en de realisatie van de initiatieven Noorderwold [ZFL23] en de Grote Trap [ZFL05].
De eerste ontwikkelingen en ervaringen na inrichting van het deelgebied Trekweg kunnen waar nodig worden benut om de inrichting van de andere locaties op details bij te sturen.

Cultuurhistorie en archeologie

Afhankelijk van de inrichting kan het zijn dat archeologisch onderzoek noodzakelijk is. De omgeving is mogelijk kansrijk, onder meer gezien de recente vondsten uit de Romeinse periode in het Kotterbos.

Financiën en Beheer

In de tabel is aangegeven voor welke percelen grondaankoop aan de orde is en waar alleen sprake is van inrichtingskosten.

Er is een kostenberekening gemaakt voor de inrichting van de drie kiekendiefcompensatielocaties en de kwaliteitsimpuls voor het Hollandse Hout. De belangrijkste inrichtingsmaatregelen op de kiekendiefcompensatielocaties zijn:

+ Deels dempen, deels vergraven van bestaande sloten en aanleg nieuwe waterlichamen met natuurvriendelijke oevers;
+ Groepsgewijze aanplant van horsten van struweel met stekelige struiken;
+ Aanleg van een veekerend raster rond de terreinen inclusief toegangshekken;
+ Realisatie van een observatiepunt inclusief wandelroute en parkeerplaats aan de westzijde van het Trekweg gebied.

Voor de kwaliteitsimpuls Hollandse Hout zijn de belangrijkste inrichtingsmaatregelen de aanleg van een slenk in de stijl van de Stille Kern en Laakse Slenk en het uitbreiden van de recreatieve inrichting.

De raming voor het uitvoeren van het totaal aan geplande maatregelen bedraagt 3.000.000,- euro. De begroting is tot stand gekomen middels een berekening door DLG op basis van het gemaakte schetsontwerp en de informatie zoals die op dit moment bekend is. Het definitieve ontwerp kan leiden tot wijzigingen in de begroting.

Project Kuinderbos	Schansveld-zuid
Omvang	30 ha
Vraag aan PNNF	Verwerving, inrichting
Bijdrage compensatie	
Kansrijkdom en realiseringstermijn	+ Verwerving verkeert nog in oriëntatiefase

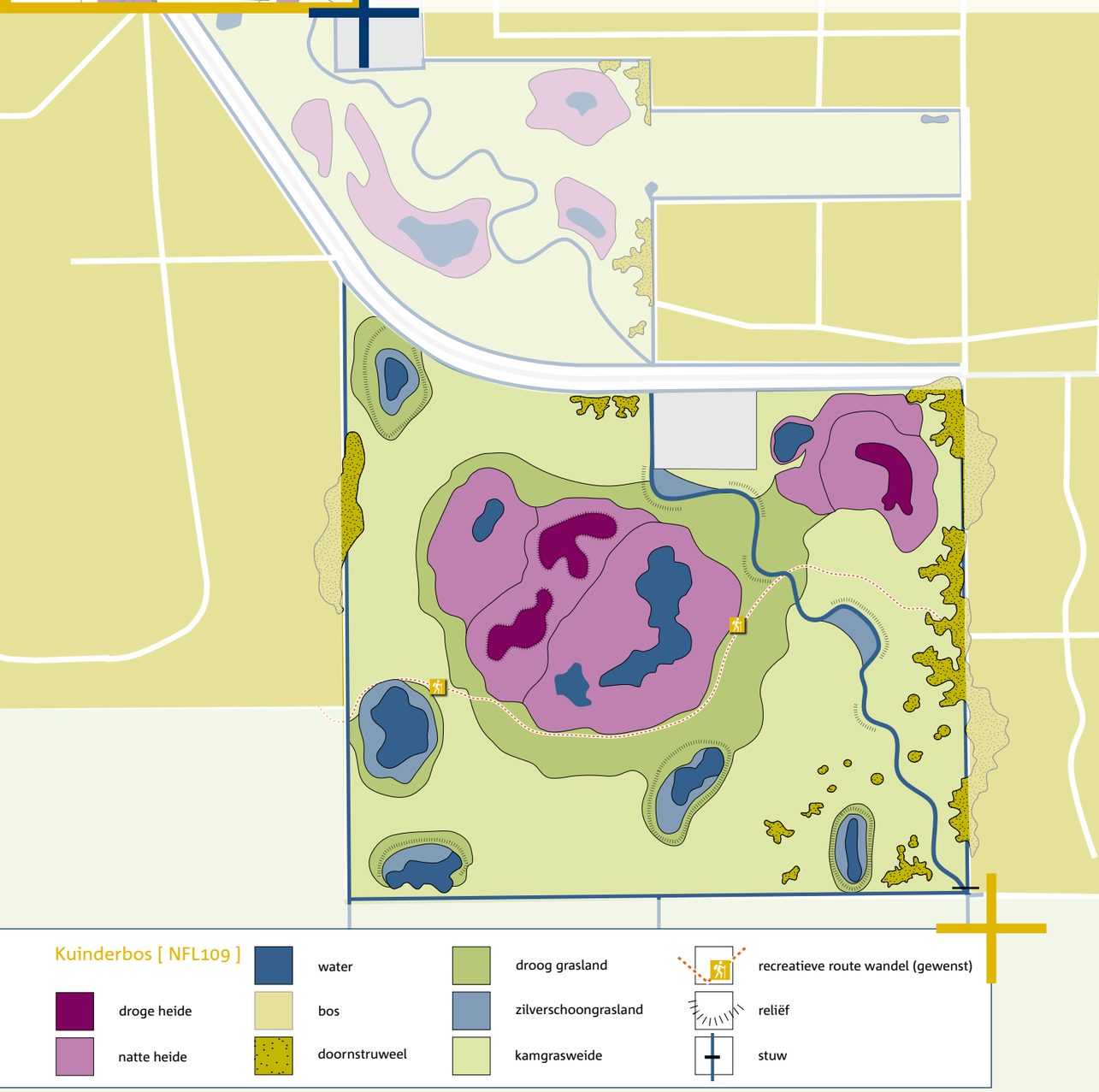

Kuinderbos

Staatsbosbeheer stelt voor Schansveld-zuid in te richten als nieuwe natuur. Dit gebied is onderdeel van het Natuurnetwerk. Het project sluit aan op de recent gerealiseerde inrichting van Schansveld-noord.

Projectomschrijving met voorgestelde inrichting

Het plangebied ligt in het Kuinderbos ten zuiden van de Schansweg en heeft een oppervlakte van ongeveer 30 hectare. Het maakt deel uit van het Natuurnetwerk. Ten noorden van de Schansweg is inmiddels nieuwe natuur gerealiseerd. De inrichting is een bouwsteen in de realisatie van de Wellerwaard.

De inrichting van Schansveld-zuid zal aansluiten bij die van Schansveld-noord. Op de locaties van venige laagtes worden vennen gegraven. Daaromheen komt een afwisseling van natte heide, grasland en op de zandige koppen droge heide. Verder wordt door het gebied heen een kreek gegraven – de Schanskreek. Deze verbindt beide delen van het Schansveld. Aan de randen van Schansveld-zuid zal een struweelzone worden ontwikkeld om de overgang naar het Kuinderbos geleidelijker te maken. Om het gebied als één begrazingseenheid met Schansveld-noord te laten functioneren, is de aanleg van een faunapassage in de Schansweg gewenst. Het gebied wordt recreatief beleefbaar door een wandelpad langs de vennen. Dit pad sluit aan op omliggende paden aan de zuidzijde van het Kuinderbos. Daarnaast is het interessant om een fietsverbinding aan te leggen tussen de Schansweg en Schoterweg, zodat ook fietsrecreanten kunnen genieten van het gebied.

Draagvlak

Het gebied was al door de provincie aangewezen als onderdeel van het Natuurnetwerk. De gemeente Noordoostpolder heeft in het natuurontwikkelingsplan Schansveld de wenselijkheid van toevoeging van dit gebied aan het Kuinderbos ook omschreven. Het project past bij de ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving, met name de Wellerwaard en de ecologische en recreatieve aansluiting van Emmeloord en Kuinderbos. De gebruiker van het perceel (deels eigenaar, deels pachter) is bereid de mogelijkheden te verkennen.

Ecologische waarde

Door de inrichting van Schansveld-zuid wordt een bijdrage geleverd aan de realisatie van het Natuurnetwerk en wordt het Kuinderbos landschappelijk en ecologisch ‘afgerond’. Eenmaal ingericht vormt het gebied een robuuste ecologische verbinding tussen het Burchtbos en de Veenkuil. De natuurwaarden van het Kuinderbos als geheel worden versterkt. De diversiteit aan natuurtypen

stijgt door de realisatie van vennen, heide, natuurgrasland en struweel. Dit maakt het gebied zelf en de omgeving aantrekkelijk voor een grotere verscheidenheid aan dieren en planten.

Belevingswaarde

Door de inrichting van Schansveld-zuid wordt de zuidzijde van het Kuinderbos een geheel. Het deelgebied Schansveld-zuid wordt via een wandelpad aangesloten op de omringende natuur, zodat de recreant van een aaneengesloten natuurgebied kan genieten. De belevingswaarde kan verder toenemen wanneer een fietsverbinding tussen de Schoterweg en de Schansweg wordt aangelegd.

Multiplier

Door de inrichting van Schansveld-zuid wordt een bijdrage geleverd aan de recreatieve ontwikkeling van de ruime omgeving, met name de Wellerwaard en de recreatieve vormgeving van de verbinding tussen Emmeloord en Kuinderbos.

Haalbaarheid, zekerheid, fasering

Het project verkeert in de oriëntatiefase. De huidige gebruiker (deels eigenaar, deels pachter via RVOB) heeft belangstelling om in gesprek te komen. Wanneer op dit punt groen licht is verkregen, ligt het in de verwachting dat de uitvoering op kortere termijn (binnen vijf jaar) kan plaatsvinden, gezien de omvang van het projectgebied en de fase van het schetsontwerp.

Cultuurhistorie en archeologie

Archeologisch onderzoek is mogelijk noodzakelijk (zoals ook bij Schansveld-noord is gebeurd). De burchten van Kuinre en het gebied er omheen zijn aangewezen door de provincie als PArK-gebied (provinciaal archeologisch en aardkundig kerngebied). In PArK-gebied mogen archeologische waarden in principe niet geroerd worden. Er is een hoge kans op archeologische en aardkundige waarden (veenkuilen) in dit gebied. Dit is een aandachtspunt aangezien voor de inrichting vergravingen voorzien zijn en mogelijk een daling van het grondwaterpeil optreedt.

Financiën en beheer

Inrichtingsfase

De kosten betreffen verwerving en inrichting. De belangrijkste inrichtingsingrepen omvatten de aanleg van een aantal plassen, zandkoppen en een kreek en het aanplanten van struweel en een zachte overgang naar de bosrand.

Waar mogelijk dient een passage over de Schansweg gerealiseerd te worden zodat de noordelijke en zuidelijke terreindelen als één begrazingseenheid kunnen functioneren. De recreatieve inrichting behelst in ieder geval de aanleg van een wandelpad in het terrein zelf en mogelijk ook van een fietsverbinding tussen de Schansweg en de Schoterweg (deels buiten het Schansveld zelf).
De inrichting is vergelijkbaar met die van het al gerealiseerde Schansveld-noord. De kosten voor inrichting bedragen 250.000,- euro. Dit is exclusief realisatie van een fietsverbinding.

Beheer

Na verwerving en inrichting zal Staatsbosbeheer eigenaar en beheerder zijn. Voor de financiering van het beheer is de verwachting dat gebruikt gemaakt kan worden van SNL, aangezien het terrein onderdeel is van het Natuurnetwerk. Daarnaast wordt gezocht naar mogelijkheden voor cofinanciering vanuit andere bronnen. Deze zijn op dit moment nog niet concreet in beeld.

Overige projecten

Recreatieve ontwikkeling oostrand Dronten [OFL05]

In ons voorstel 'Flevolandnatuur met een plus' heeft Staatsbosbeheer aangegeven kansen te zien voor recreatieve en landschappelijke ontwikkeling van de oostrand van Dronten. De gemeente Dronten heeft in het kader van het project OFL01 de mogelijkheden nader onderzocht. Er zijn werksessies gehouden waarbij wensen en kansen in beeld zijn gebracht door alle initiatiefnemers van het Programma Nieuwe Natuur in de Oostrand. Op basis daarvan zijn enkele mogelijke ontwikkelingsstrategieën opgesteld die in het kader van het Programma Nieuwe Natuur door de gemeente Dronten ingediend zullen worden.
Staatsbosbeheer is betrokken bij de uitwerking van OFL01, waar ons voorstel OFL05 voldoende in opgenomen is. Een zelfstandige voortgang van OFL05 is daarmee niet meer aan de orde. Staatsbosbeheer trekt daarom dit voorstel in en ondersteunt OFL01.

Landschappelijke ontwikkeling Rivierduingebied [OFL11]

In ons voorstel 'Flevolandnatuur met een plus' heeft Staatsbosbeheer aangegeven kansen te zien voor landschappelijke ontwikkeling van het rivierduingebied, maar hier niet het voortouw in te willen nemen. Staatsbosbeheer is in de afgelopen periode hierover niet benaderd en zal het project OFL11 dan ook niet zelf verder uitwerken.

Flevolandnatuur met een Plus

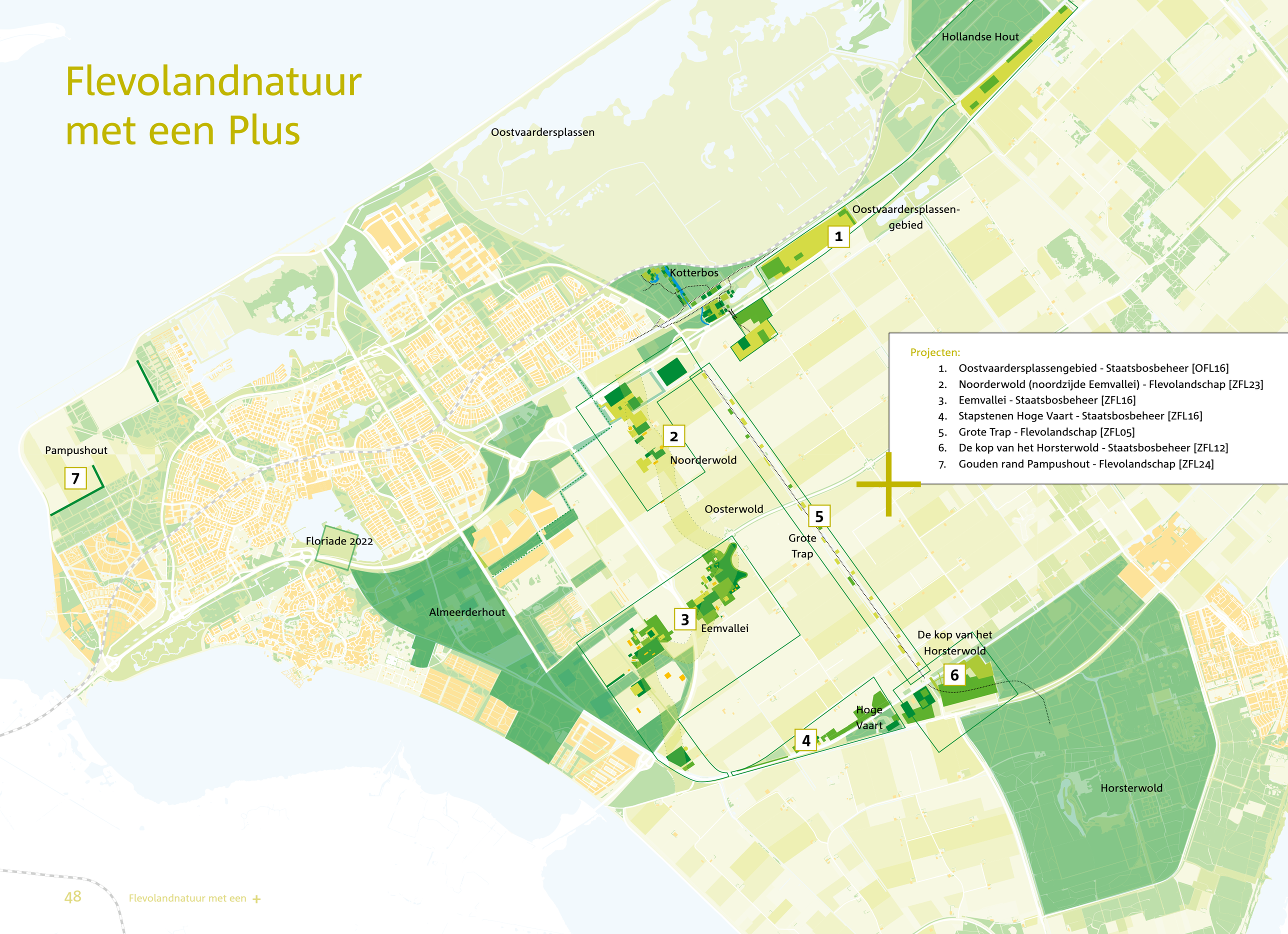

Projecten:

1. Oostvaardersplassengebied - Staatsbosbeheer [OFL16]
2. Noorderwold (noordzijde Eemvallei) - Flevolandschap [ZFL23]
3. Eemvallei - Staatsbosbeheer [ZFL16]
4. Stapstenen Hoge Vaart - Staatsbosbeheer [ZFL16]
5. Grote Trap - Flevolandschap [ZFL05]
6. De kop van het Horsterwold - Staatsbosbeheer [ZFL12]
7. Gouden rand Pampushout - Flevolandschap [ZFL24]

Overzicht samenwerking met andere initiatiefnemers

Oosterwold	Noorderwold [ZFL23]	Fietspad De Grote Trap [ZFL05]
Perceel Schollevaarweg [ZFL11]	Speelwildernis [ZFL21]	Voedselbos Almere [ZFL25]
Natuur-begraafplaats	Melkgeitenbedrijf [ZFL26]	Luierpark [LO03]
Orde van Oranje Nassaubos [LO04]	Kleinschalige kwaliteitsimpulsen landschap door vrijwilligers [LO08]	

Deze inzending bevat de voorstellen van Staatsbosbeheer voor het programma Nieuwe Natuur van de provincie Flevoland

Het zit in onze natuur

Dit is een uitgave van Staatsbosbeheer. Met dank aan allen die hebben meegewerkt, meegedacht en geïnspireerd waaronder:

Teksten en redactie Marije Oudshoorn
Ontwerp en vormgeving Studio Ilva
Beelden Staatsbosbeheer,
Thijmen van Heerde, Hans-Erik Kuypers,
Harco Bergman, Thomas van der Es,
Wing, Flickr, Shutterstock, Ruben Smit,
Rob de Wind, gemeente Almere,
Jan van Duinen (Stichting Alcedo),
De Jong Luchtfotografie
Kaarten en ontwerp
Dienst Landelijk gebied: Astrid Harsveld
en Jan Heersche,
Gemeente Almere: Gert Breugem,
Maris, MVRDV, Studio Ilva
En ook
Nick de Snoo (Staatsbosbeheer)
Hans-Erik Kuypers (Staatsbosbeheer)
Janine Spieksma (DLG)
Kees van der Vaart (DLG)
Hester Kersten (gemeente Almere)
Projectleider Staatsbosbeheer
Susan Bonekamp
s.bonekamp@staatsbosbeheer.nl

FSC www.fsc.org MIX Papier van verantwoorde herkomst FSC® C016391

Het zit in onze natuur